

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ**

**ANKARA'DA BİR ÜNİVERSİTENİN BAZI
FAKÜLTELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLER**

Dr. Özlem SALMAN

**HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TIPTA UZMANLIK TEZİ**

Danışman: Prof. Dr. Ferda ÖZYURDA

ANKARA

2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
TEZ SINAVI TUTANAĞI

I. UZMANLIK ÖĞRENCİSİNİN		
Adı, Soyadı	: Özlem SALMAN	Sınav tarihi: 28/04 / 2017
Anabilim/Bilim Dalı	: Halk Sağlığı Anabilim Dalı	
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ferda ÖZYURDA	

II. TEZ İLE İLGİLİ BİLGİLER		
Tezin Başlığı: Ankara' da Bazı Üniversitelerdeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler		
Tezin Niteliği:	☒ Ana Dal Uzmanlık Tezi	☐ Yan Dal Uzmanlık Tezi
Kaçıncı tez sınavı olduğu:	☒ 1	☐ 2 ☐ 3

III. KARAR		
Yapılan tez sınavı sonucunda yukarıda belirtilen tezin "Tıpta Uzmanlık Tezi" olarak		
☒ Kabulüne		
☐ Reddine		
☐ Düzeltmeler yapıldıktan sonra tekrar değerlendirilmesine		
☒ Oy birliği	☐ Oy çokluğu	ile karar verilmiştir.

IV. AÇIKLAMALAR		
<p>Tez başlığı "Ankara'da bazı üniversitelerdeki bazı fakültelerindeki öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler" olarak değiştirilip, kabul edilmiştir.</p>		

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Meltem ÇÖL

Ankara Üni. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ü. Şevkat Bahar ÖZVARIŞ

Hacettepe Üni. Tıp. Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ferda ÖZYURDA

Ankara Üni. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖNSÖZ

Toplumsal cinsiyet rolleri toplumun gelişmesinde, kalkınmasında ve ileri gitmesinde toplumun kendi önüne koyduğu büyük ve aşılması zor bir engeldir. Bu engeli aşmak için öncelikle, toplumun geleceğini oluşturacak kuşakların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu saptanmalı ve bu tutumun daha eşitlikçi olmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu bağlamda, bu çalışma yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve ilişkili faktörleri saptamak amacıyla yapılmıştır.

Değerli bilgi, görüş ve önerileriyle çalışmaya yol gösterici katkılarda bulunan, desteğini ve emeğini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve Tez Danışmanım Sayın Prof. Dr. Ferda ÖZYURDA'ya, Anabilim Dalı Başkanımız Sayın Prof. Dr. Recep AKDUR'a, bilgi birikimini benimle paylaşan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Meltem ÇÖL'e, uzmanlık öğrenimim boyunca yolumu aydınlatan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyelerine, araştırmanın her aşamasında bana yol gösteren çalışma arkadaşım Uzm. Dr. Halil Bilge Kaan KİLİMCİ'ye, hayatımın her anında yanımda olup bana her konuda destek veren sevgili eşim Mustafa SALMAN'a, çalışmanın başında içimde atan minik kalbiyle bana yaşama sevinci veren ve çalışmanın bitişinde annesine duyduğu özlemle bu küçük yaşta yükümü en fazla sırtlayan canım kızım Zeynep SALMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	i
Önsöz	ii
İçindekiler	iii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	vii
Şekiller Dizini	viii
Tablolar Dizini.....	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Tanımlar	4
2.1.1. Cinsiyet (Sex)	4
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)	4
2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Gender Equality)	5
2.1.4. Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet (Gender Equity)	5
2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimi	5
2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimini Açıklayan Kuramlar	7
2.3.1. Psikanalitik Kuram	7
2.3.2. Sosyal Öğrenme Kuramı	7
2.3.3. Bilişsel Gelişim Kuramı.....	8
2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı	9
2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Belirleyicileri	10
2.4.1. Aile Ortamı	11
2.4.2. Ebeveynlerin Öğrenim Düzeyi ve Annenin Çalışma Durumu.....	12
2.4.3. Arkadaşlar	12
2.4.4. Öğrenim Hayatı.....	13
2.4.5. Kitle İletişim Araçları	13
2.5. Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyetin Tarihçesi	13
2.6. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar	15
2.7. Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri	16
2.7.1. Dünyada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri.....	16
2.7.2. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri	19
2.8. Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Gelinek Nokta	22

2.9. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kadın Sağlığı ve Üreme Sağlığına Etkileri	23
2.10. Üniversite Gençliğinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Üreme Sağlığı	25
3. GEREÇ ve YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Tipi	27
3.2. Araştırmanın Evreni.....	27
3.3. Araştırmanın Hipotezleri	29
3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	29
3.4.1. Bağımlı Değişkenler	29
3.4.2. Bağımsız Değişkenler	30
3.5. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	30
3.5.1. Genel Bilgi Anketi	31
3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)	31
3.6. Araştırma Süreci	32
3.7. Araştırma Verilerinin Analizi	33
3.8. Araştırma Takvimi	33
4. BULGULAR	34
4.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik ve Üreme Sağlığına İlişkin Özellikleri	34
4.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların Dağılımını ve Ölçek Puanları	44
4.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları.....	46
5. TARTIŞMA.....	70
5.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik ve Üreme Sağlığına İlişkin Özelliklerinin Değerlendirilmesi	70
5.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi.....	70
5.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Üreme Sağlığına İlişkin Özelliklerinin Değerlendirilmesi.....	72
5.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların ve Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi.....	75
5.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	78

5.3.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Yaşa Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	78
5.3.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	79
5.3.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	79
5.3.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Mezun Oldukları Liseye Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi ...	80
5.3.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Aile Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	80
5.3.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Öğrenim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi ...	81
5.3.7. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	82
5.3.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Öğrenim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi ...	82
5.3.9. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	83
5.3.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ailelerinin Yaşadıkları Bölgelere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	83
5.3.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara'da Kaldıkları Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	84
5.3.12. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bireysel Gelir Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi ...	84
5.3.13. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Üreme Sağlığı Bilgi Durumu ve Davranışına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	85
5.3.13.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri Paylaşma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	85

5.3.13.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	85
5.3.13.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Bilme Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	86
5.3.13.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynaklarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	87
5.3.13.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi	87
5.3.13.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi.....	88
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	90
6.1. Sonuç	90
6.2. Öneriler	94
ÖZET	95
SUMMARY	96
KAYNAKLAR	97
EKLER	109
Ek 1. Genel Bilgi Anketi.....	109
Ek 2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)	113
Ek 3. Etik Kurul İzin Yazısı	114
Ek 4. Araştırma Kapsamındaki Fakültelerden Alınan İdari İzin Yazıları.....	116

SİMGELER VE KISALTMALAR

T.C: Türkiye Cumhuriyeti

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

BM: Birleşmiş Milletler

UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

CEDAW: Kadına Karşı Her Türlü Ayırmacılığın Önlenmesi Sözleşmesi

BM KSK: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu

CDEG: Kadın- Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi

ICPD: Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

A.Ü.T.F.: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

p: Önemlilik Belirleme Katsayısı

r: Spearman Korelasyon Katsayısı

n: Sayı

Min: Minimum

Maks: Maksimum

Ort: Ortanca değer

TL: Türk Lirası

KOK: Kombine Oral Kontraseptif

RIA: Rahim İçi Araç

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumları (%)

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Dağılımı

Tablo 3.2.2. Araştırma Kapsamına Girmeyen Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kapsam Dışı Kalma Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 4.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özellikleri

Tablo 4.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Sosyoekonomik Özellikleri

Tablo 4.1.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara'da Kaldıkları Yere Göre Dağılımı

Tablo 4.1.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Özellikleri

Tablo 4.1.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaşma Durumu ve Paylaştığı Kişiye Göre Dağılımı

Tablo 4.1.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde (İlköğretim, Lise) Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumları

Tablo 4.1.7.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumları

Tablo 4.1.7.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumları

Tablo 4.1.7.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınlara ve Erkeklerle Yönelik Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumları

Tablo 4.1.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynakları

Tablo 4.1.9.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanım Durumu

Tablo 4.1.9.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanım Durumları

Tablo 4.1.9.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınlara ve Erkeklerle Yönelik Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanım Durumları

Tablo 4.1.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumu

Tablo 4.1.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin İlk Cinsel Deneyim Yaşı ve Bunu Yaşadığı Kişi

Tablo 4.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Tablo 4.2.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanlarına İlişkin Bulgular

Tablo 4.3.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Yaşı Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği Puanları

Tablo 4.3.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin ğrenim Gördükleri Bölüme Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği Puanları

Tablo 4.3.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Bitirdikleri Lise Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Aile Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Anne ğrenim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.7. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Anne Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Baba ğrenim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.9. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Ailelerinin Yaşadıkları Bölgelere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara’da Kaldıkları Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.12. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Eğitim Desteği Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.13. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Haftalık Harcama Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.14. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaşma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.15. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaştıkları Kişilere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.16. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde (İlköğretim, Lise) Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.17.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Tablo 4.3.17.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Tablo 4.3.17.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınların ve Erkeklerin Kullandığı Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Tablo 4.3.18. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynaklarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.19.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanım Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.19.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği nleyici Yöntem Kullanım Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Tablo 4.3.19.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Kadınların ve Erkeklerin Kullandığı Gebeliği nleyici Yöntemleri Kullanma Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Tablo 4.3.20. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.21. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinden Cinsel Deneyimi Olanların İlk Cinsel Deneyim Yaşlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 4.3.22. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinden Cinsel Deneyimi Olanların İlk Cinsel Deneyimin Yaşanıldığı Kişiye Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) Puanları

Tablo 5.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Gebeliği nleyici Yöntemleri Bilme Durumu ile TNSA 2013 alışmasına Katılan 15-49 Yaş Aralığındaki Tüm Kadınların Verilerinin Karşılaştırılması

Tablo 5.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin Gebeliği nleyici Yöntemleri Kullanma Yüzdeleri ile TNSA 2013 alışmasına Katılan 20-24 Yaş Aralığındaki Tüm Kadınların Verilerinin Karşılaştırılması

Tablo 5.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim ğrencilerinin TNSA 2013 İfadeleriyle Uyumlu Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum lçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıt Oranlarının Karşılaştırılması

1. GİRİŞ

Sağlık, “yalnızca hastalık ya da sakatlığın olmaması değil, kişinin bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olması” olarak tanımlanmaktadır [1]. Bireylerin sağlığını yaş, cinsiyet, eğitim, çalışma koşulları ve çevre gibi faktörlerin yanı sıra “toplumsal cinsiyet” de etkilemektedir [2]. Kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eden toplumsal cinsiyet, zaman içinde farklılık gösteren, kültürden kültüre değişen ve değiştirilebilir bir kavramdır [3, 4].

Toplumsal cinsiyet kavramının içinde barındırdığı kavramlardan biri olan toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmekte ve toplumda kültürel olarak kadına ve erkeğe uygun görülen kişilik özellikleri ve davranışları içermektedir [5]. Toplum kadına ev işlerinden sorumlu olma, iş hayatında aktif olmama, erkeklere ise evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi geleneksel roller yüklemektedir [6]. Geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen bu roller toplum tarafından kalıp yargılara dönüştürülmekte ve toplumsal cinsiyet rollerini oluşturmaktadır [7, 8].

Literatüre göre, toplumsal cinsiyet rolleri özellikle çalışma yaşamında, evlilik ve aile yaşamında belirgin farklılıklar yaratmaktadır [6-8]. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlar aleyhine bir ayrımcılık yaratarak, toplum yaşantısında sıklıkla kadınların ikinci plana atılmalarına ve erkeğe kadından daha fazla değer verilmesine neden olmaktadır [6].

Ülkemizde kadın ve erkek, geleneksel olarak daha doğmadan, toplumsal cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmaktadır. Doğum öncesi kız bebeklerin eşyaları için pembe, erkek bebeklerin eşyaları için mavi rengin tercih edilmesiyle süreç başlamaktadır. Sürecin devam etmesiyle birlikte toplumsal cinsiyet, yaşamın ilerleyen dönemlerinde kadınların ve erkeklerin yapabileceği işler, evlilikte eşler arasındaki rol dağılımı gibi farklı konularda ayrımcılığa zemin hazırlamaktadır [2, 9]. Bu çerçevede erkek cinsiyeti ile kadın cinsiyeti arasında toplumsal yaşama katılma düzeyi bakımından farklılık oluşmaktadır [5]. Kadın cinsiyeti daha çok ev gibi özel alanda kalırken, erkek cinsiyetinin ise ev dışı her türlü kamusal ya da özel alanda kendini ifade ettiği görülmektedir. Toplumsal cinsiyetin bir sonucu olarak meslek seçiminde erkeklerin asker, mühendis, siyasetçi, tüccar vb. olmaları, kadınların ev kadını, öğretmen,

hemşire vb. meslekleri seçmeleri beklenmektedir. Kısaca, çalışma yaşamından siyasete, sivil toplum örgütlenmesinden eğitime kadar her türlü kamusal alanda toplumsal cinsiyet ayrımcılığının etkileri görülmektedir [9].

Toplumun kadın ve erkeğe biçtiği “toplumsal cinsiyet rolü” pek çok mekanizma aracılığıyla her iki biyolojik cinsiyetin de sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Erkeğin evin geçiminden sorumlu tutulması, karar verici olarak nitelendirilmesi, her zaman güçlü olmak zorunda hissettirilmesi gibi toplumsal cinsiyet rollerine maruziyeti sonucunda erkeklerde kronik stres, kardiyovasküler sistem hastalıkları, depresyon, intihar eğilimi gibi durumlar oluşmaktadır. Toplumun kadınlarda oluşturduğu anne olma, doğurgan olma, çok çocuk doğurma, erkek çocuk dünyaya getirme gibi baskılar ise kadınlarda istenmeyen düşükler, istenmeyen gebelikler, kadın üreme sistemi sorunları, depresyon gibi olumsuz sağlık etkilerini oluşturmaktadır [10].

Görüldüğü gibi, kadın erkek arasındaki eşitsizliğin net olarak ortaya çıktığı alanlardan biri de üreme sağlığıdır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Üreme Sağlığını; “üreme sistemi işlevleri ve sürecine ilişkin bütün alanlarda yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali ve aynı zamanda insanların tatmin edici ve güvenli bir cinsel yaşamları, üreme yetenekleri olması ve bu yeteneği kullanmada karar verme özgürlüğüne sahip olmaları” şeklinde tanımlamıştır [11-18]. Ancak dünyanın birçok yerinde kadınlar, cinsellik ve sağlık konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olması, eğitimsizlik, uygun olmayan ya da yetersiz üreme sağlığı hizmetleri, ayrımcı toplumsal uygulamalar ve kadına karşı şiddet gibi birçok sosyal nedenlerden dolayı üreme sağlığında istenilen düzeye erişememekte ve üreme sağlığı hakkını kullanamamaktadır [13-18]. Dünyada gelişmekte olan 99 ülkede yapılan bir araştırmaya göre, kadının statüsü iyileştikçe sahip olduğu çocuk sayısı azalmakta, ayrıca obstretrik hizmetlerden yararlanma, doğum öncesi bakım alma oranı da artmaktadır [19].

Kadının toplumsal statüsü ve sağlığı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumlardan olumsuz yönde etkilenmektedir. Kadının toplumsal statüsünü ve sağlığını iyileştirebilmek için bu tutumun değiştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, halk sağlığı açısından toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların saptanması ve değiştirilmesi için yapılacak araştırmalar son derece önemlidir.

Türkiye’de 15-49 yaş grubu evli kadınların temsil edildiği Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 sonuçlarına göre, kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları çoğunlukla geleneksel yöndedir [20]. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet konusunda çoğunluğu geleneksel tutumlara sahip olan toplumumuzda, özellikle üniversite eğitiminin bu tutumları eşitlikçi yönde etkilediği düşünülmektedir.

Toplumda kadına ve erkeğe yüklenen rollerin üniversite öğrencileri için nasıl bir anlam taşıdığına araştırılması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerinin ortaya çıkartılması, gelecek neslin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin eşitlikçi bir biçimde şekillendirilmesinde önemli basamaklardır. Bu nedenle, gelecek nesli oluşturacak üniversite gençliğinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu, algısını belirlemenin yanında bu tutumu/ algıyı etkileyen faktörleri de incelemek önem taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Ankara Üniversitesi’nde yükseköğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve ilişkili faktörleri saptamaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Tanımlar

2.1.1. Cinsiyet (Sex)

Bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır [10, 21]. Cinsiyet, aynı zamanda bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir [8].

Günlük hayatta cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları birbiri yerine kullanılsa da farklı anlamları olan iki ayrı kavramdır [8, 22].

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)

Kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıklardan dolayı oluşmaz. Bu kavram, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgilidir [10]. Daha geniş bir anlatımla, toplumsal cinsiyet, toplumda erkek ve kadına biçilen rol, beklenti, sorumluluk şeklinde belirlenen, toplumdaki topluma ve zaman içinde değişen, ekonomik, sosyal, yasal ve geleneksel faktörlerden etkilenen cinsiyet kavramıdır [23].

Toplumsal cinsiyet kavramının içinde barındırdığı “toplumsal cinsiyet rolleri”, kadınlarla ve erkeklerle özdeşleştirilen özellikler, beklentiler ve davranışlar olarak tanımlanır. İçinde yaşanan toplum tarafından belirlenen toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlar ve erkekler tarafından doğumun hemen ardından başlayan sosyalleşme süreçleri içerisinde öğrenilir; kültürel anlamda kadınlığa ve erkekliğe ait ortak inanç ve değerler yoluyla bireylere geçişleri sağlanır. Böylece, sosyalleşme süreci bireylere kadın ve erkeği ayırt etmeyi, kadınlar ve erkeklerden beklenen davranışları ve kişilerin toplum içinde biyolojik cinsiyetlerine uygun toplumsal cinsiyet rollerini benimsemelerini ve bu rollere uygun standartlarda hareket etmelerini benimsetir [24].

Bu kavramlarla birlikte iki ayrı kavramın da bilinmesinde yarar vardır.

2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Gender Equality)

Eşit hak, fırsat ve sorumlulukları içeren toplumsal cinsiyet eşitliği öncelikle bir insan hakları ve sosyal adalet sorunudur [24]. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet eşitliği fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyin cinsiyeti nedeniyle herhangi bir ayrımcılığa uğramaması olarak tanımlanmaktadır [3, 22].

Toplumsal yaşamda, kadın ve erkekte beklenen cinsiyet rollerine bakıldığında, oldukça farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu farklılıklar Dünya'daki uygulama ve istatistikler incelendiğinde sonuçların özellikle aile, sosyo-ekonomik düzey, özgürlük ve insan hakları alanlarında genel olarak daha fazla kadınlar aleyhine olduğunu göstermektedir. Türkiye'deki ilgili istatistikler kadınlar ve erkekler arasındaki farkın tesadüfi olmayıp, ülkede uzun yıllardır mevcut olan cinsiyet ayrımcılığı sonucunda ortaya çıktığına işaret etmektedir [25].

2.1.4. Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet (Gender Equity)

Kadın ve erkek arasında yararlanım ve sorumlulukların dağılımının hakça ve adilane olmasıdır. Bir başka deyişle, kadın ve erkeğin risk ve gereksinimlerine göre düzenlemelerin yapılması hakkaniyeti sağlar [23].

Kadın ve erkeğin farklı özellikleri ve gereksinimleri vardır. Sorumluluk, görev ve rollerin dağılımında adalet ve hakkaniyet olması gerekmektedir [3, 6]. Dolayısıyla, bir toplumda kadın ve erkeğin eşit koşullarda yaşama başlaması ve eşit toplumsal sonuçlar elde etmelerinin sağlanması halinde toplumsal cinsiyette eşitlik ve hakkaniyetten söz edilebilir [6, 10, 22, 26].

2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimi

Toplumların toplumsal cinsiyetlere ilişkin kalıp yargılarının bireyler tarafından öğrenilmesi ve topluma yeni katılmış bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini edinmeleri bir süreç içinde gerçekleşmektedir. Geleneksel olarak erkeksi olmak bağımsızlık, girişkenlik, yeterlilik, rekabetçilik ve üstünlük gibi özelliklerle tanımlanırken, kadınsı

olmak ise daha çok yardımseverlik, merhamet, bakım verme ve sıcaklık gibi özelliklerle özdeşleştirilmektedir. Bireyler, toplum içinde sosyalleşme süreci içerisinde kadınlara ve erkeklere yönelik bu temel bakış açılarını kazanır, kendine ve çevresindeki diğer kadın ve erkelere yönelik temel değerlendirmelerinde bu bakış açısını kullanmayı öğrenir [8, 27, 28].

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerini benimsemesi doğumla birlikte başlamaktadır. Doğumla birlikte bebek, cinsiyet organları dikkate alınarak belli bir sınıfa konulmakta ve bu durum da onun gelecek yaşantısını etkilemektedir. Cinsiyet rollerinin kazanılmasında kritik bir dönem olan ilk üç yılda ebeveynler ve sosyal çevre, çocuğa sahip olduğu cinsiyete göre davranmaya başlar ve çocuktan bu davranışları sürdürmesini bekler. Cinsiyet, yeni doğanın ilk dikkat edilen özelliğidir ve bebeğin ebeveyn ve bakıcıları bebeğe yönelik istek, umut ve beklentilerini bebeğin cinsiyetine göre belirlemektedir [27].

Çocuklar, hayatın çok erken bir döneminde kadın ve erkek cinsiyetin ayırımını yapabilmektedir. Çocuk iki yaşına geldiğinde cinsiyet kavramını kazanmış durumdadır, üç yaş dolaylarında da cinsiyetin kalıcılığını öğrenmekte ve cinsiyete uygun davranış ve beklentileri içselleştirip kendi cinsel kimliğini benimsemektedir. Üç buçuk yaş dolaylarında geleneksel cinsiyet kalıp yargılarını oyun, oyuncak, giysi ve eşya seçimlerine yansıtan çocuk, dört-beş yaşlarında da kendilerine cinsiyet kalıp yargılı hedefler belirlemeye başlar [28].

Birçok anne baba, kız ve erkek çocuklarının gereksinim, yetenek ve geleceğe yönelik umutları bakımından farklı olduklarına inanır ve böylece kızlarının ve oğullarının ilgi alanları ve aktivitelerindeki farklılıkların artmasına katkıda bulunur. Ebeveynler, erkek ve kız çocuklarının bağımsızlıklarını destekleme konusunda da farklı tutumlara sahiptir. Erkek çocuklar genellikle araştırma ve kendi başına hareket etme konusunda cesaretlendirilirken, kız çocukların davranışları daha çok sınırlandırılır. Erkek çocuğa kıyasla daha korumacı bir ortamda büyüyen kız çocukları, daha bağımlı bir kişilik geliştirme eğilimindedir [27, 28].

2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimini Açıklayan Kuramlar

Literatürde, toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımına ilişkin farklı kuramsal açıklamalar vardır. Bu kuramlardan en yaygın olanları psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve toplumsal cinsiyet şeması kuramıdır.

2.3.1. Psikanalitik Kuram

Bireylerin, kadınsılığa ve erkeksiliğe nasıl yöneldiğini ilk ele alan psikolog Freud, hem toplumsal hem de biyolojik etmenler üzerinde durmuştur. Freud'a göre cinsellik doğuştan gelen bir güdüdür ve insanlar kalıtımsal olarak biseksüeldir, ancak geçirdikleri “özdeşleşme” süreci sonucunda biyolojik cinsiyetleriyle tutarlı bir toplumsal cinsiyet kimliği geliştirmektedir [28].

Freud'un görüşlerine dayanan psikanalitik yaklaşım, toplumsal cinsiyetin gelişimine ilişkin olarak getirilen ilk kuramsal açıklamalardandır. Psikanalitik kuram, özdeşleşme ve içselleştirme gibi bilinçaltı süreçleri vurgular. Bu kurama göre, toplumsal cinsiyet rolü kazanımı (erkeklerde erkeksi, kadınlarda kadınsı davranışlara neden olan roller), çocuğun kendi cinsiyetinden olan ebeveyniyle kurduğu özdeşim sürecinde kazanılır. Karşı cinsiyete uygun davranışlarda bulunma ise, karşı cinsiyetten olan ebeveyn ile özdeşim kurmayla açıklanmaktadır. Freud'a göre çocuk kendi cinsiyetindeki ebeveyniyle özdeşim kurarak onun özelliklerini alır ve sonuç olarak erkek çocuk nasıl bir erkek olması gerektiğini; kız çocuk da nasıl bir kadın olması gerektiğini öğrenir. Bu kurama göre, bireyin toplumsal ve psikolojik açıdan uyum içinde olması için kendi cinsiyetine uygun bir cinsel kimliğe sahip olması gerekmektedir [8, 29].

2.3.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura'nın görüşlerine dayanan sosyal öğrenme kuramı, cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde “ödüllendirme/ cezalandırma” ve “model alma- taklit” süreçlerinden söz eder.

Ödüllendirme/ cezalandırma; Sosyal öğrenme kuramına göre insan davranışları “ödüllendirme” ve “cezalandırma” ile şekillendirilir. Çocuk ve ergenlere toplumsal cinsiyet rollerini öğretme sürecinde toplum tarafından uygun görülen davranışlar ödüllendirilir ve desteklenir, toplum tarafından kabul görmeyen davranışlar ise cezalandırılır ya da görmezden gelinir. Ödüllendirilen davranış tekrarlanırken, ödüllendirilmeyen, hatta cezalandırılan davranış tekrarlanmaz ve o davranışlardan kaçınılır [27]. Örneğin, kız çocukları ağladığında tepkiyle karşılanmazken, erkek çocukları büyükleri tarafından “*erkekler ağlamaz*” şeklinde eleştiriye maruz kalır. Böylece ağlamak kadınlar tarafından sürdürülürken, erkekler tarafından sürdürülmez. Ayrıca, babasına araba tamir ederken yardım etmek isteyen ama ona uygun bir iş olmadığı için uzaklaştırılan bir kız çocuğu gelecekte babasına bir daha yardım etmek konusunda hiç de hevesli olmazken, annesine yardım etmesi halinde övgü aldığında yeniden annesine yardım etmek isteyecektir [6, 8].

Model alma- taklit; Anne, baba, öğretmen, arkadaş veya sosyal ortamlarda ünlü olmuş bir kişi model alınır ve figürlerin davranışları çocuk tarafından taklit edilir. Cinsiyet rollerinin kazanımında, genellikle kız çocukları annelerini ve kadın figürlerini, erkek çocuklar da babalarını ve erkek figürlerini model alır ve taklit eder. Ayrıca sosyal kuramcılar, çocukların uygun cinsiyet rolü davranışlarını dolaylı olarak da öğrenebildiklerini söylemişlerdir, yani başkalarının davranışlarını gözleyerek ve onların hangi davranışlarının ödül ve ceza aldığıını izleyerek de öğrenebildiklerini ileri sürmüşlerdir [6, 8].

2.3.3. Bilişsel Gelişim Kuramı

Toplumsal cinsiyetin gelişimini açıklamada bilişsel bir yaklaşım tarzında olan bu kuram, Kohlberg’in geliştirdiği kuramdır. Bu kuramın temel varsayımına göre, cinsiyetleri ayırmak bilişsel gelişimin evrensel ilkelerini izler. Çocuk, ilk olarak, insanların kadın ve erkek olmak üzere iki gruba ayrıldığını ve kendisinin bunlardan hangisine ait olduğunu anlar. Daha sonra bir sınıftaki bireyleri, diğer sınıftaki bireylerden ayıran özellikleri öğrenir. Böylece, toplumsal cinsiyet kimliğiyle uyumlu bir şekilde erkekler erkeksi özelliklere, kızlar da kadınsı özelliklere değer vermeye başlar [28].

Kohlberg'e göre, çocukların cinsiyet rol gelişimleri üç dönemde gerçekleşir. Yaklaşık 2-3,5 yaş arasında gözlenen ilk evre olan "cinsiyeti etiketleme dönemi", çocukların toplumsal cinsiyetin farkına vardığı, yani kendilerini kız ya da erkek olarak etiketlediği dönemdir. Bu dönemde çocuk, cinsiyetin kalıcılığını ve değişmezliğini henüz kavramamıştır. Örneğin; bir kız çocuğu büyüyünce baba olacağını söyleyebilir. Yaklaşık 3,5-4,5 yaşları arasındaki "cinsiyetin kararlılığı dönemi" ikinci evredir, çocuklar toplumsal cinsiyetin zaman içinde kalıcılığını kavrar. Bu dönemde, çocuk bir kişinin cinsiyetinin sürekliliğini anlamaya başlamıştır. Ancak, çocuk yine de fiziksel özelliklerden etkilenmektedir. Örneğin; bir kız çocuğu saç kesilince erkek çocuğu olacağını düşünebilir [6, 8, 30-33]. Yaklaşık 4,5-7 yaşları arasındaki "cinsiyetin değişmezliği dönemi" son evredir ve bu evrede toplumsal cinsiyetin tutarlılığı anlaşılır. Çocuk, cinsiyetin fiziksel görünüm ne olursa olsun değişmeyeceğini kavramıştır. Bu dönemde çocuk cinsiyetine uygun tercihler, beğeniler geliştirip etkinliklerde bulunur. Bunlar, toplumsal cinsiyet ile uyumlu, tutarlı davranışlardır [6, 28].

Son dönemlerde geliştirilen kuramlar, toplumsal cinsiyetin gelişiminde bilişsel süreçler ile sosyal kuralların öğrenilmesi arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Toplumsal cinsiyet şeması kuramı da bu bakış açısına sahip kuramlardan biridir [28, 29].

2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Bem tarafından geliştirilmiş olan bu kuram, hem bilişsel gelişim kuramı hem de sosyal öğrenme kuramının cinsiyetlerin ayrılması ve toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasıyla ilgili olarak yaptıkları açıklamaları kapsamaktadır [6, 28].

Bem, toplumsal cinsiyeti kişilerin dünyayı izlediği bir mercekle olarak tanımlamaktadır [34]. Hemen her kültürde kadınsı ve erkeksi kişilik özellikleri belirlenmiş, kadın ve erkeğin toplumdaki yeri, yapabileceği işler ve aktiviteler cinsiyetleri temelinde ayrıştırmış ve tanımlanmıştır. Çocuk da gelişim süreci içinde yaptığı gözlemler yoluyla kadın ve erkeğe özgü davranışları, alınan görev ve sorumlulukları özümseyerek ve değerlendirerek öğrenir [6, 28]. Böylece çocuk, zihninde gelişen bir toplumsal cinsiyet şeması aracılığıyla gelen bilgiyi kodlamayı ve

örgütlemeyi de öğrenmektedir. Kurama göre, çocuk toplumsal cinsiyet şemalarını öğrenme sürecinde iki cinsiyet arasındaki gözlenebilir farkları görür, kendi cinsiyetiyle ilgili bilgiler edinir ve bunlar doğrultusunda kendi cinsiyetini tanımlar. Cinsiyet tipleştirme olarak tanımlanan bu süreçte, çocuğun benlik kavramı oluşur ve çocuk dünyayı algılayışında içselleştirmiş olduğu cinsiyet şemasını kullanır [6, 8, 28, 29].

Cinsiyet farklılıkları, hem çevresel etkilerden hem de bireylerin kültürlerindeki kadınlık-erkeklik tanımlarıyla tutarlı olarak çocuklukta edindikleri benlik kavramından, tercihlerinden, becerilerinden, kişisel tutum ve davranışlarından kaynaklanmaktadır [35]. Bem yaptığı çalışmalar sonucunda bireyleri kadınsı ve erkeksi özellikleri barındırma bakımından dört gruba ayırmıştır. Kadınsı özellikleri daha çok erkeksi özellikleri daha az taşıyanlar “kadınsı”; erkeksi özellikleri daha çok taşıyan kadınsı özellikleri daha az taşıyanlar “erkeksi”; hem kadınsı hem de erkeksi özellikleri taşıyanlar “androjen”; ne kadınsı ne de erkeksi özellikleri taşıyanlar ise “farklılaşmamış cinsiyet” tipleni olarak sınıflandırılmıştır [34]. Hem erkeksi hem de kadınsı özelliklere sahip olan androjenlerin daha esnek ve çeşitli durumlara karşı daha kolay uyum sağlayabilen bireyler oldukları düşünülmektedir [6, 28, 36]. Bem, androjen olmanın ruhsal sağlığa ve psikolojik uyuma yardımcı olduğunu belirtmiştir. Androjenliğin, kültürel kalıplardan özgürleştirici bir etkisinin bulunduğunu ve arzulanır bir durum olduğunu da ileri sürmüştür [29].

Sonuç olarak, sözü edilen bu kuramlar toplumsal cinsiyet farklılıklarının kökenini kavramada yol gösterici olsa da, yalnızca tek bir yaklaşımdan yola çıkarak bu farklılıkları açıklamamanın mümkün olmadığı gerçeğini de göz ardı etmemek gerekir [29]. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların bazı belirleyicilerinden de söz edilmelidir.

2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Belirleyicileri

Kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eden ve sosyal yapılanma sonucu oluşan toplumsal cinsiyet kavramı, toplumlar arasında ve zaman içinde farklılık göstermekte, değişebilmekte ve değiştirilebilmektedir [22, 37]. Bireyin toplumsal cinsiyeti birçok etken tarafından belirlenmekte ve toplumsal

cinsiyet de bireyleri yaşamının her döneminde farklı şekillerde de olsa etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet, kişinin içinde yaşadığı toplumda aileden başlayarak modellerin gözlenmesi yoluyla edinilmekte ve böylece bu kavramın içindeki normlar, sosyalleşme süreci içinde öğrenilmektedir. Sosyalleşme sürecinde, cinsiyet rollerinin belirlenmesinde, toplumsal yapıyı oluşturan çeşitli öğeler belirleyici olmaktadır. Bunlardan aile, arkadaş ilişkileri, öğrenim yaşantısı ve boş zamanları değerlendirmede kullanılan kitle iletişim araçları bireyin kişiliğini şekillendiren, toplumsal cinsiyete ilişkin bakış açısı ve algılama biçimlerini etkileyen önemli değişkenlerdendir [6, 30-32, 38-47].

2.4.1. Aile Ortamı

Aileler çocuğun cinsiyetini, onun doğumunun ilk gününden itibaren biçimlendirmeye başlarlar. Anne ve babalar erkek çocuklarını güçlü, atak, sağlam ve kararlı, kızlarını ise tatlı, yumuşak ve hassas olarak tanımlama eğilimindedir. Örneğin oğlunun makası kullanmasına, karşıdan karşıya geçmesine ya da arkadaşına kendi başına gitmesine izin veren bir aile, aynı yaştaki kızının bunları yapabilmesi için daha büyümesi gerektiği düşüncesinde olabilmektedir [40, 41]. Çocuklar için seçilen oyuncaklar da toplumsal cinsiyeti biçimlendirmeye katkıda bulunmaktadır. Kızlar için seçilen bebek ya da çay setleri onları ev içinde oynamaya teşvik ederken, erkek çocuk için alınan bir kamyon onu evin bahçesinde oynamaya ve daha fazla fiziksel aktivite gerektiren oyunlar oynamaya sevk eder [42].

Ailedeki ilk sosyalizasyon deneyimleri, daha sonraki süreçte de etkili olmaktadır. Daha sonra farklı ajanlarla etkileşim kurulsa bile, sosyalizasyondaki değişimler bu ilk deneyimler temelinde olacaktır [40].

Literatürde, geniş ailede yaşayan çocukların cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumlara sahip oldukları belirtilmektedir. Çünkü geniş ailede yaşayan kadınlar aileye bağlılık, çocuk doğurma, evin ihtiyaçlarını karşılama gibi sorumlulukları nedeniyle geleneksel rollerini içselleştirmektedir [30-32, 43-45].

2.4.2. Ebeveynlerin Öğrenim Düzeyi ve Annenin Çalışma Durumu

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de anne-babalarının öğrenim düzeyi ve annelerinin çalışma durumlarıdır. Yapılan çalışmalarda, çocukların anne ve babalarının öğrenim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları bulunmuştur. Çünkü eğitilmiş ve bilinçli ebeveynler, kız ve erkek çocuklarının karşı cinsle özgü davranış ve ilgi alanlarına yönelmelerini daha kolay kabul etmekte ve özellikle annenin öğrenim düzeyinin artması, çocuklarının da eşitlikçi tutumlara sahip olmasında önemli bir etki oluşturmaktadır. Ayrıca annesi çalışan kız ve erkek çocuklar, annelerinin babaları gibi bir işte çalıştığını, babalarının ise anneleri gibi çocuk bakımı ve ev işleri ile ilgilendiklerini gözlemledikleri için, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlara sahip olmaktadır [30-32, 43-45]. Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda, anneleri çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi rolleri benimsedikleri belirlenmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin öğrencilerin anneleri ile aynı rollere sahip oldukları da saptanmıştır [42].

2.4.3. Arkadaşlar

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerini kazanmalarında, aile kadar arkadaş çevresi de önemlidir. Genellikle çocuklar, ailede kurulan toplumsal cinsiyet merkezli modellerin aynı şekilde dışarıdaki dünyada da bulunduğunu gözlemlemekte ve arkadaşlarıyla oyunlarını ona göre kurgulamaktadır. Çocuklar arasındaki oyunlar ve aktiviteler, toplumsal cinsiyet rolleri ile güçlü bir şekilde ilişkilidir. Örneğin bir kız ve erkek arkadaş oynarken, büyük bir olasılıkla kız anne, erkek ise baba rolünde olacak ve oyunu cinsiyet rolleriyle uyumlu bir şekilde yürüteceklerdir. Böylece, çocuk sosyalleştiği ortamda oyunlardan edindiği deneyimlere göre toplumsal cinsiyet rolünü içselleştirip pekiştirecektir [40, 41].

2.4.4. Öğrenim Hayatı

Öğrenim hayatı, toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında ve sürdürülmesinde, umulanın aksine, önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler, her ne kadar öğrencilere eşit davrandıklarını düşünseler de farkında olmadan kız ve erkek çocuklara farklı davranmaktadırlar [46]. Birçok araştırma, kız ve erkek öğrencilere derste farklı davranıldığını ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımı, ders kitaplarındaki cinsiyetçi öğeler gibi pek çok faktör erkek öğrencileri gelecek iş yaşamına hazırlayıp, daha aktif ve girişken bireyler olmalarını desteklerken, kız öğrencileri daha çok ev işlerinde ve çocuk bakımı gibi konularda iyi olmaya teşvik etmektedir [6, 40, 46].

2.4.5. Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları içerisinde, çocukların en kolay ulaşabildikleri araç televizyondur. Televizyon, çocukların davranışları deneme ve pekiştirme olmaksızın gözleyerek öğrendikleri bir araçtır. Televizyon, bu şekilde çocukların tutumlarını etkilemektedir. Televizyon programlarında erkek karakterlere daha çok yer verildiği ve televizyonda yer alan kadın ve erkek karakterlerin geleneksel cinsiyet rollerine uygun davrandıkları dikkati çekmektedir. Literatürde, televizyon seyreden çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel rollere sahip oldukları belirtilmektedir [30-32, 43, 44].

Toplumsal cinsiyetin gelişimini incelerken, dünyada ve Türkiye’de toplumsal cinsiyetin tarihçesi ve güncel durumunu da bilmek gerekmektedir.

2.5. Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyetin Tarihçesi

Eski çağ toplumlarında anaerkil aile düzeni görülmektedir. Bu toplumlarda kadın öncü, saygın ve karar vericidir. Soyağacı, ana soyuna göre belirlenir. Kadın, ülke idaresinde de söz sahibidir. Ancak zamanla, ekonomik ve sosyal değişimler sonucu, anaerkil aile düzeninin yerini ataerkil aile düzeni almıştır. Ataerkil aile yapısında, kadının rolü yönetimde, ekonomik alanda, sosyal alanda ve yasalarda değişmiştir.

Dünyada yaşanan bu süreçte toplumsal cinsiyet eğitim, sağlık, siyasal, sosyal ve ekonomik alanlarda sorunları ve ayrımcılığı gündeme getirmiştir [23, 47]. Bu ayrımcılık nedeniyle kadın, tarih boyunca baskılanan ve yönetilen konumda olmuş, eğitim, çalışma hayatı, sağlık gibi alanlarda geri plana itilmiştir [48].

Günümüze gelindiğinde, toplum kadına ev işlerinden sorumlu olma, iş hayatında aktif olmama, erkeklere ise evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi geleneksel roller yüklemektedir [6]. Geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen bu roller, toplum tarafından kalıp yargılara dönüştürülmekte ve toplumsal cinsiyet rollerini oluşturmaktadır [7, 8]. Literatüre göre, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, kadının ve erkeğin özellikle çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamındaki rollerinde belirgin farklılıklar oluşturmaktadır [6-8]. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlar aleyhine bir ayrımcılık yaratarak, toplum yaşantısında sıklıkla kadınların ikinci plana atılmalarına ve erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modelinin devam etmesine neden olmaktadır [6].

Türkiye’de cinsiyet ayrımcılığı, özellikle Cumhuriyet’in kurulmasıyla birlikte değişim sürecine girmiştir. Cumhuriyetle birlikte, Türk siyasi ve toplumsal yapısı ve aynı zamanda Türk kadınının geleceği, ilerici ve çarpıcı olarak değişikliğe uğramıştır. T.C. Başbakanlık Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı’na göre, Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının zeminini “Cumhuriyet Devrimleri” oluşturmaktadır [47]. 1926 yılında Türk Medeni Kanunu’yla kadına temel haklar verilmiş, tek eşlilik kabul edilmiş, mülk edinmede kadın da hak sahibi olmuştur. Cumhuriyetle birlikte, Türk kadınına eğitim kapıları sonuna kadar açılmaya çalışılmıştır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Türk kadınına 1926 yılından itibaren, harp okulları dışında tüm eğitim kurumlarına girme hakkı tanınmıştır. Türk kadını, seçme ve seçilme hakkına 1934 yılında kavuşmuştur. İtalya ve Fransa’da kadınlar, bu hakları ancak 1940-1950 yılları arasında, İsviçre’de ise 1970 yılında kazanmıştır [23, 47].

Türkiye’de, Cumhuriyetle birlikte başlatılan ve zamanın koşullarına göre uygulanan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yok etme hedefli tüm iyileştirmeler, günümüzde yavaş ve sorunlu bir yayılım göstermiştir. Türk kadını birçok eşitsizlikten en azından yasal olarak kurtulmuş, ancak toplumsal bağlamda tam ve gerçek anlamda özgürleşememiştir [49]. Türkiye’de kadınlar, uzun süren eşitlik mücadelesinin

kazanımlarına rağmen, halen erkek egemen toplumsal yapının izin verdiği olanak ve sınırlar içinde yaşamaktadır [50].

2.6. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar

Türkiye’de 15-49 yaş grubu evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını değerlendirmek için, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008 ve TNSA 2013 verileri kullanılabilir.

TNSA 2008’de ülke genelinde kadınların büyük bir kısmı, “kadınlar evlendiklerinde bakire olmalıdır” (%80) ile “kadın eşiyile aynı fikirde değilse bile tartışmamalıdır” (%41) ifadelerine katılmaktadır. Kadınların en az katıldıkları ifadeler ise “erkek çocuğun eğitimi olması kız çocuğun eğitimi olmasından her zaman daha iyidir” (%2) ve “evli bir kadın ev dışında çalışmak istiyorsa çalışmalıdır” ifadesi (%8) olmuştur. Kadınların büyük bir bölümü “kadınlar eşinden izin almaya gerek duymaksızın istediği yere gidebilir” ifadesine katılmamaktadır (% 69) [51].

TNSA 2008 sonuçlarına göre geleneksel değerlere büyük oranda uymayı gösteren yüzdeler, beş ve daha fazla çocuklu, kırsal alanda ve doğu bölgesinde yaşayan, hiç eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş ve en düşük refah düzeyi kategorisindeki kadınlar arasında daha yüksek olma eğilimindedir [51].

TNSA 2013’te ise kadınların %10 ile en az katıldıkları ifadeler “ailede önemli kararlar sadece ailenin erkekleri tarafından alınmalıdır” ve “erkek çocuğun eğitimi olması kız çocuğun eğitimi olmasından her zaman daha iyidir” ifadeleri olmuştur. Kadınların %75’i “yemek, bulaşık, çamaşır, ütü ve temizlik gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır” ve “kadınlar siyasette daha çok yer almalıdır” ifadelerine katılmaktadır. Bununla birlikte, kadınların %52’si “küçük çocukları olan kadınlar çalışmamalıdır” ve %73’ü “kadınlar evlendiklerinde bakire olmalıdır” ifadelerine katılmaktadır [20].

TNSA 2008 ve 2013 sonuçları değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının geleneksel yönde olduğu görülmektedir [20, 51].

Literatür incelendiğinde, toplumsal cinsiyet algısı konusunda Pınar ve ark. (2008) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada, öğrencilerin cinsiyet rol kalıpları karşısında geleneksel bakış açısının etkisinde kaldıkları

saptanmıştır [52]. Vefikuluçay Yılmaz ve ark. (2009) “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri” başlıklı araştırmalarında, Hacettepe Üniversitesi’nde, lisans öğrenimine devam eden son sınıf öğrencilerinin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, çalışma yaşamı ve evlilik yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel görüşlere sahip oldukları, toplumsal yaşam ve aile yaşamı ile ilgili önermelerde ise kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir [53]. Vefikuluçay ve arkadaşlarının (2007) “Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açılıarı” başlıklı çalışmasında, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip olduğu bulunmuştur. [7].

2.7. Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri

2.7.1. Dünyada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri

Dünyada Birleşmiş Milletler’in (BM) yürüttüğü birçok girişim sayesinde toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda;

➤ 1945 yılında, BM’nin kuruluşuna ilişkin BM Anlaşması taslağının ele alındığı konferansta, “erkekler arasında eşitlik” maddesi “kadınlar ve erkekler arasında eşitlik” olarak değiştirilmiştir.

➤ 1946 yılında, “Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu (BM KSK)” kadın-erkek eşitliği ve kadının toplumsal konumunun yükseltilmesi ile ilgili bir komisyon olarak kurulmuştur.

➤ 1948 yılında kabul edilen “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi”nin birinci ve ikinci maddelerinde, “bütün insanların eşit doğdukları ve herkesin ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da başka bir görüş, ulusal ve toplumsal köken, doğuş ya da benzeri başka bir statü gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu bildirmede belirtilen tüm hak ve özgürlüklere eşit biçimde sahip olduğu” vurgulanmıştır.

➤ Birleşmiş Milletler 1975-1985 yılları arasında “Dünya Kadın On Yılı” olarak ilan etmiş olup, bu on yılın en önemli girişimi 1979 yılında BM Genel Kurulunda kabul

edilen “Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)”dır. Uluslararası yasa niteliğinde olan bu sözleşme, 1980 yılında üye ülkelerin imzasına açılmıştır. 18 Mart 2005 tarihi itibarıyla 180 ülke sözleşmeyi imzalayarak parlamentolarında onaylamış, 98 ülke ise sadece imzalamıştır. Taraf devletler evlilik ve aile ilişkilerinde, sosyal ve ekonomik alanda kadına yönelik ayrımcılığı önlemekle, kadınların aile planlaması hizmetlerinden özgürce yararlanmasını ve öncelikli sağlık bakımı almalarını sağlamak için bütün önlemleri almakla ve uygulamakla yükümlüdür. Ayrıca CEDAW’ı imzalayan devletler, anayasa ve yasalarını kadına karşı ayrımcılık içeren maddelerden arındırmakla yükümlüdür [6, 23, 54].

➤ Dünya Kadın On Yılı, bir dizi “Dünya Kadın Konferansları”nın yapıldığı bir zaman dilimi olmuştur. Bu bağlamda, 1975’te Mexico City’de, “Birinci Dünya Kadın Konferansı” yapılmış ve ortaya çıkan eylem planında, BM’ye üye ülkelerde kadın sorunlarına çözüm getirecek ulusal mekanizmaların kurulması önerilmiştir. İkinci Dünya Kadın Konferansı 1980 yılında Kopenhag’da yapılmış, daha sonra 1985 yılında Nairobi’de, “Kadın İçin Eşitlik, Kalkınma ve Barış Konularında Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı’nın Değerlendirilmesi” amacıyla bir konferans yapılmış ve “Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejileri” kabul edilmiştir. Benzer çalışmalar Avrupa Bölgesi’nde de yapılmış ve Avrupa Konseyi 1979 yılında kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik ilk komitesini kurmuştur.

➤ 1992 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde, “Kadın- Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi” (CDEG) kurulmuş olup, Komite Konsey içinde kadın-erkek eşitliği konusundaki en öncelikli kuruluş olmuştur.

➤ Kadının insan hakları kavramını BM süreçlerine sokan “Dünya İnsan Hakları Konferansı”, 1993 yılında Viyana’da yapılmış, uluslararası kadın hareketi için bir dönüm noktası olmuştur.

➤ 1994 yılında Kahire’de BM tarafından “Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı” (ICPD) düzenlenmiş, bu konferans “Üreme Sağlığı ve Üreme Hakları” konularını tanımlayarak vurgulamıştır.

➤ 1995 yılında Pekin’de 189 ülke temsilcisinin katılımıyla gerçekleştirilen “4. Dünya Kadın Konferansı” kadın hakları konusunda toplanmış, konferansın sonucunda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul edilmiştir. Pekin Deklarasyonu’nun 8. Maddesi kadın ve erkeklerin eşit haklarına ve doğuştan değerli

olduklarına ve BM Kuruluş Yasası'nda kabul edilen diğer karar ve ilkelere, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne ve diğer uluslararası insan hakları belgelerine, özellikle CEDAW ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Deklarasyonu ve Kalkınma Hakkı Bildirgesi'ne bağlılığı içermektedir. Pekin'de 1995 yılında yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformunda ise kadının güçlendirilmesi için ulusal mekanizmalar önerilmiştir. Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejiler ve 1995 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonucunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Pekin Eylem Platformu'nun tam olarak uygulanması amacıyla, 59 ülkeden katılımcılarla Haziran 2000'de New York'ta beş yılda edinilen kazanımlar, karşılaşılan engeller, son beş yılda Dünya'da meydana gelen değişimlerin kadın gündemine yansımaları ve geleceğe yönelik eylem ve girişimlerin ele alındığı "Kadın 2000, 21.Yüzyıl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış (Pekin+5)" başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Oturumu gerçekleştirilmiştir.

➤ Birleşmiş Milletler Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Bildirgesi, 2000 yılında kabul edilmiştir. Bildirge sekiz hedef olarak belirlenmiş, 3. hedef, "Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederek kadının durumunun güçlendirilmesi" olarak ifade edilmiştir.

➤ BM KSK, Türkiye'nin de katıldığı 51. dönem toplantısı 26 Şubat-9 Mart 2007 tarihleri arasında New York'ta gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının ana temasını, kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi konusu oluşturmuştur. Toplantının sonuç belgesinde, erkeklerin ve erkek çocuklarının cinsiyet eşitliğine ulaşmadaki rolü değerlendirilmiştir [6, 54].

➤ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan "Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme" uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan ilk sözleşme niteliği taşımaktadır. Sözleşme, İstanbul'da imzaya açılmış olması nedeniyle "İstanbul Sözleşmesi" olarak anılmaktadır. Uluslararası bağlayıcılığı olan ve kadına yönelik şiddetin insan hakları ihlali olduğunun vurgulandığı bu sözleşmede, ayrıca bağımsız bir denetim mekanizması kurulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Sözleşmede, şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğu vurgulanmıştır. Sözleşme, hem CEDAW'ın

güçlenmesine hem de CEDAW'da düzenlenen ayrımcılığın kaldırılmasına, eşitliğin sağlanmasına destek oluşturacak niteliktedir [55].

2.7.2. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Girişimleri

Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yapılan girişimler şu şekilde özetlenebilir;

➤ 1924 yılında yürürlüğe giren Tevhidi Tedrisat Kanunu ile eğitim tek sistem altında toplanarak kadınlara erkeklerle eşit eğitim olanakları sağlanmıştır.

➤ 1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu ile kadının sosyal hayatı, çağa uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve kadına temel haklar verilmiştir. Kadınlar boşanma hakkına, velayet hakkına ve malları üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmuşlardır.

➤ 1930 yılında yerel yönetimlerde seçme ve seçilme hakkına sahip olan Türk kadını, 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur.

➤ 1935 yılında, kadınların seçme ve seçilme hakkını ilk kez kullandığı seçimlerde, Parlamento'daki kadın üye sayısında %4,6'ya ulaşılmıştır.

➤ 12. Uluslararası Kadın Konferansı, 1935 yılında, Atatürk'ün himayelerinde İstanbul Beylerbeyi Sarayı'nda toplanmıştır.

➤ 1965 yılında, Nüfus Planlaması Hakkında 557 Sayılı Yasa çıkarılmıştır. Bu yasa, geriye dönüşümlü aile planlaması yöntemlerinin serbest bırakılmasını ve bireylerin üreme haklarını kullanabilmelerini sağlamıştır. Yasa, özellikle kadın sağlığı yönünden önemli kazanımlar getirmiştir.

➤ 1983 yılında, kadının üreme hakkına daha duyarlı olan ve ona istemediği gebeliğini sonlandırmada karar yetkisi veren, Nüfus Planlaması Hakkında 2827 Sayılı Yasa kabul edilmiştir.

➤ 1985 yılında Türkiye, CEDAW sözleşmesini imzalamıştır. Sözleşme, 1986'da Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından da onaylanmıştır.

➤ 1990 yılında, kadın-erkek eşitliği ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi konularında savunuculuk ve uygulamaları izlemeye önemli bir mekanizma olan "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü" kurulmuş ve daha sonra adı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) olarak değiştirilmiştir. Tecavüz

mağdurunun seks işçisi olması halinde cezanın indirilmesini öngören kanun hükmü, 1990 yılında TBMM tarafından yürürlükten kaldırılmıştır.

➤ 1994 yılında Türkiye, üreme sağlığı ve üreme haklarının vurgulandığı Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı'na resmi düzeyde katılmış ve bütün kararları kabul ederek imzalamıştır.

➤ 1995 yılında, Pekin 4. Dünya Kadın Konferansı'na resmi düzeyde katılarak bütün kararları çekincesiz olarak imzalamıştır.

➤ 1997 yılında, zorunlu temel eğitimi beş yıldan sekiz yıla çıkaran 4306 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

➤ 1998 yılında, aile içi şiddete uğrayan kişilerin korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını düzenleyen 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme ile Türkiye'de ilk kez aile içi şiddet kavramı, hukuksal metinde tanımlanmış ve aile içi şiddetin vuku bulunduğu durumlarda mağdurun şikâyeti olmaksızın (üçüncü şahısların bildiriyle) polis ve adalet mekanizmasının harekete geçmesi sağlanmıştır. Yasanın uygulanmasından kaynaklanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla, söz konusu yasada değişiklik içeren düzenleme 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yapılan değişiklik ile şiddet olgusu geniş anlamda yorumlanarak, aile içi şiddet yalnızca eşler arası şiddet olarak algılanmaktan çıkarılmıştır. Bu düzenlemeyi takiben, uygulamaya ilişkin bir yönetmelik hazırlanarak 1 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

➤ 2002 yılında, kadın-erkek eşitliğinde önemli maddeler içeren yeni Medeni Kanun yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, yeni Medeni Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte Aile Mahkemeleri kurulmuş ve 2003 yılında bu mahkemeler adli sistem içinde yerini almıştır.

➤ 2003 yılında, ülkemizde çalışma hayatını düzenleyen İş Kanunu'nda yapılan düzenlemeler ile çalışma yaşamında kadın erkek eşitliğinin sağlanması yönünde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İş Kanunu'nda, işverenin biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamayacağı, aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştıramayacağı, cinsiyet, medeni hal ve aile yükümlülükleri, hamilelik ve doğumun iş akdinin feshi

için geçerli sebep oluşturamayacağı hükümleri yer almıştır. İşyerinde cinsel taciz ve kısmi çalışmaya ilişkin hükümler de ilk kez kanunda yer almıştır. Ayrıca, kadın çalışanlara verilen ücretli doğum izin süreleri de artırılmıştır.

➤ 2004 yılında Anayasanın 10. Maddesine “kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir, devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür” hükmü eklenmiştir. Yapılan bu değişiklikle devlet cinsiyete dayalı ayırım yapmamanın ötesinde, kadınıla erkeğin her alanda eşit haklara, eşit imkânlarla kavuşması için düzenlemeler yapmak, gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. 7 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleştirilen düzenleme ile Anayasamızın 90. Maddesine “usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır” hükmü eklenmiştir. Bu değişiklikle, herhangi bir uyuşmazlık durumunda “Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” de dâhil olmak üzere, temel hak ve özgürlükleri hedef alan uluslararası anlaşmalar, ulusal düzenlemeler karşısında öncelikli konuma getirilmiştir.

➤ Yeni Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005’te yürürlüğe girmiştir. Yeni Türk Ceza Kanunu’nda kadının mağdur olduğu birçok suç topluma karşı işlenen suçlar kapsamından çıkarılıp, kişilere karşı işlenen suçlar kapsamına alınarak cezaları ağırlaştırılmıştır. Ayrıca, töre cinayetleri faillerinin kanunda öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmalarının, belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında olduğuna ilişkin düzenlemenin bulunduğu Belediyeler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarına başlamıştır.

➤ 2006 yılında, “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır [3, 56-62].

➤ 2011 yılında Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni imzaya açıldığı gün imzalayan ve onaylayan ilk ülke olmuştur. 29 Aralık 2011 tarihi itibarıyla sözleşmeyi 18 ülke imzalamış, ancak henüz Türkiye dışında onaylayan olmamıştır [55].

Türkiye, üyesi olduğu Birleşmiş Milletlerin kadın erkek eşitliği konusunda uluslararası düzeyde organize ettiği toplantıların hepsine resmi düzeyde katılarak alınan kararları imzalamıştır. Pekin 4. Dünya Kadın Konferansı'nın önerileri paralelinde, Türkiye'de sayıları 15'i aşan "Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri" üniversiteler bünyesinde kurulmuş olup, halen faaliyetlerini sürdürmektedir [3, 56].

2.8. Dünyada ve Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Gelinek Nokta

Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi, uluslararası gündemin önemli bir konusudur. Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğünde yapılan bazı temel aktiviteler ve oluşturulan birimler, kadın erkek eşitliğinde ve kadının statüsünü iyileştirmede önemli girişimlerde bulunmuştur [3, 6, 26, 37, 54, 57, 58, 63]. Kadınların güçlendirilmesini amaçlayan dünya çapındaki çalışmalara rağmen, gelinen nokta, toplumsal cinsiyet eşitliği adına ulaşılmak istenen hedeften oldukça uzaktır [50]. Tüm girişimlere rağmen, dünyada tam anlamıyla cinsiyet eşitliğinin sağlanabildiği hiçbir ülke yoktur. Bundan dolayı, cinsiyet eşitsizliği göz önüne alındığında, tüm ülkeler insani gelişmedeki başarıları konusunda bazı kayıplar yaşamaktadır [64].

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) yayınladığı İnsani Gelişmişlik Endeksi'ne göre Türkiye, 2016 yılında 188 ülke arasında 71. sırada bulunmaktadır [65]. Sağlık ve üreme sağlığı, eğitim, istihdam ve parlamentoda temsil edilme gibi göstergelerle oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'nde Türkiye, 2016 yılında 0.328 ile 188 ülke arasında 69. sıradadır. Bu endekse göre en yüksek eşitlik değerine sahip ülkeler ise Norveç, Avustralya ve İsviçre'dir [66].

Toplumsal Cinsiyet, her iki cinsiyeti de olumsuz şekilde etkilemektedir. Ancak, dünyadaki uygulamalara ve istatistiklere bakıldığında, kadınların daha fazla etkilendiği görülmektedir. Dünyadaki yoksul insanların %70'i kadındır. Okur-yazar olmayan 900 milyon insanın 2/3'ü kadın olup, malnütrisyon ve anemi görülmesi kadınlarda iki kat daha fazladır. Aynı tür işte çalışan kadına, erkeğe göre % 30-40 daha

az ücret ödenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, yedi erkek yöneticiye karşılık bir kadın yönetici mevcuttur. Parlamentolardaki sandalyelerin %10'u, kabinedeki bakanlıkların ise sadece %6'sı kadınlara aittir [3, 37, 67-69]. Türkiye'de ise TBMM'de kadın milletvekili oranı %14,73'tür [70].

2.9. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kadın Sağlığı ve Üreme Sağlığına Etkileri

Toplumsal cinsiyet rolleri sonucu, kamusal alanda çalışma ve politika "*erkek*", ev işleri ve aile ile ilgili özel alanlar ise "*kadın*" işi olarak benimsenmektedir. Ayrıca kadınlar ev içinde çocuk bakımı, temizlik, ütü, yemek pişirme gibi işleri yaparken, mesleki yaşamda statüsü ve ücreti daha düşük işlerde çalışmaktadır. Bunun yanı sıra, çalışmak için eşlerinden izin almaları, elde ettikleri gelirin yönetimini eşlerine bırakmaları gibi toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan bu durumlar, kadınların ekonomik açıdan eşlerine bağımlı olmalarına, bu da kadınların daha yoksul bir konuma gelmelerine neden olmaktadır [6, 10, 48, 71, 72].

Kadının toplumsal statüsünü eğitim, çalışma yaşamı, siyasete ve karar alma mekanizmalarına katılım ve yasal haklar belirlemektedir. Bu açıdan, kadınların maruz kaldıkları toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kadınların genel sağlığını özellikle psikososyal sağlığını etkilemekle birlikte, üreme sağlığını da olumsuz şekilde etkilemektedir [6, 10, 23, 26, 57, 73].

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Üreme Sağlığını; "üreme sistemi işlevleri ve sürecine ilişkin bütün alanlarda yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali ve aynı zamanda insanların tatmin edici ve güvenli bir cinsel yaşamları, üreme yetenekleri olması ve bu yeteneği kullanmada karar verme özgürlüğüne sahip olmaları" şeklinde tanımlamıştır [11-18, 74-76]. Ancak dünyanın birçok yerinde kadınlar, cinsellik ve sağlık konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olması, eğitimsizlik, uygun olmayan ya da yetersiz üreme sağlığı hizmetleri, ayrımcı toplumsal uygulamalar, kız çocuklarına ve kadınlara karşı ayrımcılık ve kadına karşı şiddet gibi birçok sosyal nedenlerden dolayı istenen üreme

sağlığı düzeyine erişememekte ve üreme sağlığı hakkını kullanamamaktadır [13-18, 74-76].

Toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi sonucunda, kadının toplumdaki statüsü sarsılmakta ve üreme sağlığı erkekler göre daha fazla etkilenmektedir. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının en çarpıcı sonucu sağlık hizmetlerinden yararlanmada ortaya çıkmakta, kadının statüsünün düşük olması en fazla doğurganlık davranışını etkilemektedir [3, 67]. Dünyada, gelişmekte olan 99 ülkede yapılan bir araştırmaya göre, kadının toplumsal statüsü ve doğurganlığı arasında doğrudan bir ilişki vardır ve kadının statüsü iyileştikçe sahip olduğu çocuk sayısı azalmaktadır. Aynı şekilde, kadının statüsü iyileştikçe obstretrik hizmetlerden yararlanma, doğum öncesi bakım alma oranı da artmaktadır [3, 19]. Toplumsal cinsiyet baskısının olduğu ve bununla birlikte yoksulluk ve olumsuz çevre koşullarının olduğu bölgelerde hem aşırı doğurganlık görülmekte, hem de bunun neden olduğu anne ve bebek ölüm hızları artmaktadır [6, 10, 48, 71, 72]. Özellikle, gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde fakirlik, sağlık hizmetlerindeki yetersizlik, bu hizmetlere ulaşmada güçlük, bazı geleneksel uygulamalar, eğitim yetersizliği, düşük sosyal ve ekonomik statü gibi nedenler kadınların istenmeyen cinsel ilişki, gebelik, sağlıksız düşükler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve şiddete karşı kendilerini koruyamamalarına neden olabilmektedir [6, 10, 18, 48, 54, 77].

Her toplumda farklı boyutlarda olmak üzere, kadınların cinselliği de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar çerçevesinde denetlenmektedir. Buna paralel olarak, kadınların evlilik dışı ilişki kurmaları da toplumsal olarak 'kabul edilemez' bir durumdur. Böyle bir toplumsal cinsiyet ortamı, evlilik dışı cinsel ilişki kuran genç bir kadının sağlık hizmetine erişiminin önünde önemli bir bariyerdir [78, 79].

Ülkemizde halen evlilik öncesi cinsel ilişki deneyimi erkekler için toplumsal onay görürken, kızlar için töre cinayetlerine varan bir toplumsal tepkiye neden olabilmektedir. Türkiye gibi, nüfusun çoğunun Müslüman ve cinselliğin tabu olduğu ülkelerde erkekler daha özgür yaşamakta, üzerlerinde daha az toplumsal baskı hissetmektedir. Kızlar ise toplumun kendilerine biçtikleri toplumsal cinsiyet rollerinden daha derinden etkilenmektedir. Yaşanılan çevre ve toplumsal/ kültürel baskı, kızların kendi kendilerini sınırlandırmalarına yol açmaktadır [78, 79].

2.10. Üniversite Gençliğinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve Üreme Sağlığı

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 18-24 yaş grubunu “genç yetişkinler” olarak sınıflandırmaktadır. Gençlik dönemi, erişkin dönem yaşam tarzının genel olarak belirlendiği özel bir dönemdir. Bu süreçte gençler birçok yeni norm, değer ve yaklaşımı benimseyerek bunları davranışlarına yansıtır. Bir toplumda üniversite gençliği, toplumun sosyo-kültürel yapısının en dinamik unsurudur [78, 80, 81]. Üniversite gençliğini, diğer gençlik gruplarından ayıran en önemli özellik ise onların geleceğin bilgili yönetici ve karar verici adayları olmalarıdır [81].

Cinsellik ve cinsel yaşam sorunları, üniversite gençliğinin sağlığını en fazla etkileyen konulardandır. Yaşanılan hızlı sosyo-kültürel değişim ve ergenlik döneminde cinsel konularda yeterli eğitim almamış olmak, üniversite çağındaki gençleri cinsel sağlık ya da üreme sağlığı konularında riske açık bir topluluk haline getirmektedir [82]. Erken yaşta cinsellik deneyimi, cinsellik ve gebeliği önleyici yöntemler hakkındaki bilgi eksikliği, kontraseptif kullanmada yetersizlik, istenmeyen gebelik, isteyerek ve güvensiz koşullarda düşük yapma ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon hastalıkları gençlerin temel üreme ve cinsel sağlık sorunlarıdır [83]. Bu sorunlar çoğunlukla, gençlerin üreme sağlığı konusundaki bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır [84]. Bilgi eksikliğinin en önemli nedeni de toplumsal cinsiyet algısı ve bunun yarattığı baskıdır [85].

Adölesanların ve gençlerin üreme sağlığı, özellikle 1994 yılında gerçekleştirilen Dünya Nüfus ve Kalkınma Konferansı’ndan bu yana uluslararası gündemde önemli bir yere sahiptir. Konferansın eylem programında, “üreme sağlığı programlarının kadınların ve adölesanların ihtiyaçlarını kapsayacak biçimde yeniden düzenlenerek, üreme sağlığı bilgisi, danışmanlık ve üreme sağlığı hizmetlerini adölesanlar ve genç yetişkinler için ulaşılabilir kılacak yenilikçi programlara ihtiyaç olduğu” belirtilmiş, gençlerin üreme sağlığı konusunda yapılacak çalışmaların önemi vurgulanmıştır [86].

Dünya genelinde gençlerin çoğu, toplumsal ve kültürel nedenlerle üreme sağlığına erişememekte ve üreme sağlığı haklarını kullanamamaktadır [83, 87-89]. Özellikle cinselliğin evlilikle bağdaştırıldığı toplumlarda evlilik dışı cinsel ilişki inkar, yasaklama ya da suskunlukla karşılanmakta ve bekar gençlerin üreme sağlığı hizmeti gereksinimi göz ardı edilmektedir [78, 79]. Gençlerin karşılanmayan üreme sağlığı

gereksinimleri, dünyada ve ülkemizde önemli halk sağlığı sorunları arasındadır. Karşılanmayan üreme sağlığı gereksinimleri istenmeyen gebelikler, sağlıksız düşükler ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile sonuçlanmaktadır [78].

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların değişimi ile birlikte üniversite gençliğinin, dolayısıyla kadınların, üreme sağlığı ve genel sağlığı olumlu yönde etkilenecektir. Bunun sağlanması, kadınların algısı kadar erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için çözüm ortağı haline getirilmesi de önemlidir [24, 90-93]. Geleceği oluşturacak üniversite gençliğinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının değiştirilmesi için durum saptaması yapılması ve araştırma yapılması, halk sağlığı açısından son derece önemlidir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Çalışma, Ankara Üniversitesi'nin seçilmiş fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve ilişkili etmenleri saptamak amacıyla yürütülen kesitsel bir çalışmadır.

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Ankara Üniversitesi'nin seçilmiş fakülte ve bölümlerinin 3. sınıflarında öğrenim gören yükseköğrenim öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış, örneklem seçilmemiştir. Ulaşılmaya çalışılan yükseköğrenim öğrenci sayısı 936'dır (Tablo 3.2.1). Ancak bu öğrencilerden 92'si ulaşılamama, 18'i araştırmaya katılmayı reddetme, 5'i anket formundaki eksik veriler nedeni ile kapsam dışı bırakılmıştır. Böylelikle araştırma kapsamına 821 yükseköğrenim öğrencisi girmiştir (Tablo 3.2.2).

Üniversite öğrencilerinin okudukları fakülte ve bölüme göre seçimleri üniversiteye giriş puan türleri (sayısal, eşit ağırlık, sözel) dikkate alınarak yapılmıştır. Bu bağlamda sayısal puan türü ile girilen fakültelerden Tıp, Fen ve Mühendislik Fakülteleri, eşit ağırlıklı puan türü ile girilen fakültelerden Siyasal Bilgiler Fakültesi ve İletişim Fakültesi, sözel puan türü ile girilen fakültelerden Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi seçilmiştir. Bölüm olarak ise, Fen Fakültesi'nden Kimya, Mühendislik Fakültesi'nden Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden Uluslararası İlişkiler, İletişim Fakültesi'nden Gazetecilik Bölümü, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nden Felsefe Bölümü ve Tıp Fakültesi öğrencileri çalışmaya alınmıştır.

Sınıf seçimi yapılırken, eğitim öğretim süresinin ortasını teşkil eden ve bölümde okuyan öğrencilerin ayrılma, bölüm değiştirmelerinin en az olduğu 3. sınıf tercih edilmiştir.

Tablo 3.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Dağılımı

Araştırma Kapsamındaki Bölümler	3. sınıf (n)	Araştırma Kapsamına Girenler	
		n	%
Felsefe	40	37	92,5
Uluslararası İlişkiler	124	112	90,3
Gazetecilik	113	107	94,7
Kimya	70	65	92,8
Bilgisayar Mühendisliği	147	127	86,4
Tıp	442	373	84,3
TOPLAM	936	821	87,7

Tablo 3.2.2. Araştırma Kapsamına Girmeyen Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kapsam Dışı Kalma Nedenlerine Göre Dağılımı

Araştırma Kapsamındaki Bölümler	Araştırmaya Katılmayı Reddetme	Anket Verilerinde Eksiklik	Veri Toplama Esnasında Ulaşılamama	Toplam
Felsefe	0	0	3	3
Uluslararası İlişkiler	0	0	12	12
Gazetecilik	0	0	6	6
Kimya	2	0	3	5
Bilgisayar Mühendisliği	1	0	19	20
Tıp	15	5	49	69
TOPLAM	18	5	92	115

3.3. Araştırmanın Hipotezleri:

Yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları;

1. Yaş arttıkça eşitlikçi olur.
2. Erkeklerde daha gelenekseldir.
3. Öğrenim görülen bölümler arası farklılık gösterir.
4. Mezun olunan lise, Anadolu lisesi veya fen lisesi ise daha eşitlikçi olur.
5. Geniş ailesi olan öğrencilerde daha gelenekseldir.
6. Annenin öğrenim durumu yükseldikçe daha eşitlikçi olur.
7. Babanın öğrenim durumu yükseldikçe daha eşitlikçi olur.
8. Annesi çalışmayan öğrencilerde geleneksel tutum gözlenir.
9. Baba mesleği ile ilişkilidir, babası çalışmayan öğrencilerde geleneksel tutum gözlenir.
10. Ailenin yaşadığı bölge batıdaysa daha eşitlikçi, doğudaysa daha geleneksel olur.
11. Ankara'da kalınan yere göre değişir.
12. Bireysel gelir durumu yükseldikçe daha eşitlikçi olur.
13. Üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı ile ilişkilidir.

3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

3.4.1. Bağımlı Değişkenler:

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) toplam puanı ve ölçeğin 5 alt boyutundan alınan toplam puanlar bağımlı değişkenlerdir:

- Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Toplam Puanı
- Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanı
- Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanı
- Evlilikte Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanı
- Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanı
- Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyut Puanı

3.4.2. Bağımsız Değişkenler:

- Yaş
- Cinsiyet
- Bölüm
- Bitirilen lise
- Aile tipi
- Anne öğrenim durumu
- Annenin mesleği
- Baba öğrenim durumu
- Babanın mesleği
- Ailenin yaşadığı bölge
- Ankara'da kalınan yer
- Bireysel gelir durumu
- Üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı
 - Ergenlikte yaşanan cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaşma durumu
 - Temel eğitimde (ilköğretim, lise) cinsel sağlık eğitimi alma durumu
 - Gebeliği önleyici yöntem bilgi durumu
 - Gebeliği önleyici yöntem kullanma durumu
 - Cinsel deneyim durumu
 - İlk cinsel deneyim yaşı
 - İlk cinsel deneyimin yaşandığı kişi

3.5. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla iki form kullanılmıştır. Bunlar:

1. Genel Bilgi Anketi (Ek-1)
2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) (Ek-2).

3.5.1. Genel Bilgi Anketi:

Araştırmacı tarafından hazırlanan genel bilgi anketinde, araştırmaya katılan yükseköğrenim öğrencilerinin tanımlayıcı demografik bilgilerini ve üreme sağlığına ilişkin cinsel yaşam davranışını sorgulayan 22 soru bulunmaktadır (Ek-1).

3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ):

Yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla 2008 yılında Zeyneloğlu ve ark. tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışması yine Zeyneloğlu ve ark. tarafından 2011 yılında yapılmıştır. Toplam 38 maddeden oluşan “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” ‘5’li likert tipi’ bir ölçektir ve 1-5 arası puanlanmaktadır. Ölçek, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; tamamen katılıyorsa “5” puan, katılıyorsa “4” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “2” puan, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa “1” puan, katılıyorsa “2” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “4” puan, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama şekli ile ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan ise 38 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, ölçeğin toplam puanında bir kesme noktası yoktur. Ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe eşitlikçi, düştükçe geleneksel tutum şeklinde değerlendirilmektedir [94].

Ölçeğin 12 maddesi (1, 4, 8, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27) eşitlikçi, 26 maddesi (2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38) geleneksel tutumu gösteren ifadelerden oluşmaktadır.

TCRTÖ, 38 madde ve beş alt boyut içermektedir. Ölçeğin ‘Eşitlikçi Cinsiyet Rolü’, ‘Kadın Cinsiyet Rolü’, ‘Evlilikte Cinsiyet Rolü’ ve ‘Geleneksel Cinsiyet Rolü’ alt boyutları sekiz, ‘Erkek Cinsiyet Rolü’ alt boyutu ise altı maddeden oluşmaktadır.

Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutu 4, 8, 12, 13, 18, 20, 22, 27. maddeleri içermektedir. Bu maddelerin her biri, aile ve toplum yaşamında her iki cinsiyetin eşit hak ve rollere sahip olduğunu belirten cümlelerdir.

Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu 1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37. maddeleri içermektedir. Bu maddeler, aile ve toplum yaşamında kadın cinsiyete atfedilen rol ve tutumları içermektedir.

Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu 2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36. maddeleri içermektedir. Bu maddeler, evlilik yaşamında erkek egemenliğini gösteren tutumları içermektedir.

Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu 3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32. maddeleri içermektedir. Bu maddelerin tümü geleneksel tutum cümleleri olup, toplumda geleneksel olarak kabul gören rol ve tutumları içermektedir.

Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu 28, 30, 33, 34, 35, 38. maddeleri içermektedir. Bu maddelerin tümü geleneksel tutum cümleleri olup, aile ve toplum yaşamında erkek statüsünün kadın statüsünden yüksek olduğunu belirten cümleleri içermektedir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için, "0.92" olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek maddelerinin birbirleriyle yüksek iç tutarlılığa ve yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

3.6. Araştırma Süreci

Araştırma sürecinin başında, genel bilgi anketinin ve ölçeğin ön değerlendirmesini yapmak amacıyla pilot uygulama yapılmış, araştırma evreninin dışında kalan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (A.Ü.T.F.) 5. sınıf öğrencilerinden 20 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bu pilot uygulama, bu iki formun ortalama uygulama süresini 20-25 dakika olarak göstermiştir. Anket formlarındaki soruların anlaşıldığı, bir sorun gözlenmediği görüldükten sonra uygulamaya geçilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılım esas alınmıştır. Uygulama öncesi, öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve öğrencilerden sözlü izin alınmıştır. Veriler dersane veya amfi ortamında, görevli öğretim görevlisinden yardım alınarak araştırmacı gözetimi altında toplanmıştır. Her bir öğrencinin anket formlarını yanıtlama süresi yaklaşık 20-25

dakika olmuştur. Araştırmada veri toplama, Ocak 2016-Haziran 2016 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

Araştırmanın yürütülmesi için, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan gerekli etik izin (Ek-3) ve araştırmanın yürütüldüğü fakülte dekanlıklarından gerekli idari izinler (Ek-4) alınmıştır.

3.7. Araştırma Verilerinin Analizi

Verilerin analizi SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) sürüm 11.5 paket programında yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiş ve dağılımın normal olmadığı anlaşılmıştır. Dağılım normal olmadığından nonparametrik testler kullanılmış, ortanca (medyan) ve minimum-maksimum değerleri verilmiştir. Karşılaştırmalar Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney U Testi ile yapılmıştır.

Grup sayısı iki olduğunda, gruplar arasında ortanca değerler yönünden farkın önemliliği Mann Whitney Testi ile araştırılmıştır. Grup sayısı ikiden fazla olduğunda, gruplar arasında ortanca değerler yönünden farkın önemliliği ise Kruskal Wallis Testi ile değerlendirilmiştir. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki araştırılırken, dağılım normal olmadığından Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır.

3.8. Araştırma Takvimi

Araştırmanın planlanması: Nisan 2015- Mayıs 2015

Tez önerisi sunumu: Haziran 2015

Araştırma ile ilgili ön çalışma: Haziran 2015

Etik kurul ve kurum izinleri: Temmuz 2015- Ocak 2016

Verilerin toplanması: Ocak 2016-Haziran 2016

Verilerin bilgisayara girilmesi ve istatistiksel analiz: Mayıs 2016- Ekim 2016

Tez raporunun yazılması: Kasım 2016- Mart 2017

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamına giren 821 yükseköğrenim öğrencisinin sosyodemografik ve üreme sağlığına ilişkin özellikleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları üç alt başlık altında incelenmiştir.

4.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik ve Üreme Sağlığına İlişkin Özellikleri

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin yaş, cinsiyet, bölüm, bitirilen lise ve aile tipine ilişkin tanımlayıcı özellikleri Tablo 4.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özellikleri

Yaş	n	%
20	187	22,8
21	224	27,3
22	177	21,6
23	118	14,4
24	54	6,6
25	29	3,5
≥26	32	3,9
Cinsiyet		
Kadın	443	54,0
Erkek	378	46,0
Bölüm		
Felsefe	37	4,5
Uluslararası İlişkiler	112	13,6
Gazetecilik	107	13,0
Kimya	65	7,9
Bilgisayar Mühendisliği	127	15,5
Tıp	373	45,4
Bitirilen Lise		
Fen Lisesi	159	19,4
Anadolu Lisesi	395	48,1
Düz Lise	172	21,0
Meslek/ Teknik Lise	41	5,0
Özel Lise/ Kolej	54	6,6
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	712	86,7
Geniş Aile	52	6,3
Parçalanmış Aile	57	7,0
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %71,7’si 20-22 yaş aralığında toplanmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,9 \pm 2,2$ ’dir. Öğrencilerin %54’ü kadın, %46’sı erkektir. Öğrencilerin okudukları bölümlere göre dağılımı incelendiğinde %45,4’ü Tıp Fakültesinde, %23,4’ü Bilgisayar Mühendisliği ve Kimya bölümlerinde, %31,1’i Felsefe, Uluslararası İlişkiler ve Gazetecilik bölümlerindedir. Öğrencilerin %67,5’i fen lisesi ve Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin %86,7’sinin aile tipi çekirdek ailedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ebeveynlerinin sosyoekonomik özellikleri Tablo 4.1.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Sosyoekonomik Özellikleri

Anne Öğrenim Düzeyi	n	%
İlköğretim ve altı	342	41,7
Lise	213	25,9
Üniversite	266	32,4
Anne Mesleği		
Ev Kadını/ Çalışmıyor	500	60,9
Memur	294	35,8
Serbest Meslek	27	3,3
Baba Öğrenim Düzeyi		
İlköğretim ve altı	207	25,2
Lise	188	22,9
Üniversite	426	51,9
Baba Mesleği		
Çalışmıyor	28	3,4
Memur	602	73,3
Serbest Meslek	191	23,3
Ailelerin Yaşadıkları Bölge		
Batı	125	15,2
Güney	94	11,4
Orta	488	59,4
Kuzey	42	5,1
Doğu	55	6,7
Yurtdışı	17	2,1
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %41,7’sinin anne öğrenimi ilköğretim ve altı, %32,4’ünün üniversite düzeyindedir. Öğrencilerin %60,9’unun annesi çalışmamakta, %39,1’inin annesi ise çalışmaktadır. Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %25,2’sinin baba öğrenimi ilköğretim ve altı, %51,9’unun üniversite düzeyindedir. Öğrencilerin %3,4’ünün babası çalışmamakta, %96,6’sının babası ise çalışmaktadır. Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin anne ve babalarının çoğunlukla memur olduğu (sırasıyla, %35,8 ve %73,3 oranında) görülmektedir. Ailelerin yaşadıkları bölgelere göre dağılımına bakıldığında, %59,4’ü Orta Anadolu’da yaşamaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Ankara’da kaldıkları yere göre dağılımı Tablo 4.1.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara’da Kaldıkları Yere Göre Dağılımı

Ankara’da Kalınan Yer	n	%
Aileyle Evde	365	44,4
Arkadaşlarla Evde	345	42,0
Tek Başına Evde	53	6,5
Devlet Yurdunda	48	5,9
Akrabalarla Evde	8	1,0
Özel Yurtta	2	0,2
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.3’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %44,4’ü ailesiyle evde, %42’si arkadaşlarıyla evde yaşamaktadır. Tek başına evde yaşayanların oranı %6,5 olup, öğrencilerin %6,1’i yurtta kalmaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin sosyoekonomik durumlarına ilişkin özellikleri Tablo 4.1.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Özellikleri

Eğitim Desteği	n	%
Öğrenim kredisi alıyor	341	41,5
Eğitim desteği almıyor	279	34,0
Karşılıksız devlet bursu alıyor	124	15,1
Özel bir kurumdan, dernekten burs alıyor	45	5,5
Öğrenim kredisi ve özel kurumdan, dernekten burs alıyor	19	2,3
Çalışıyor	13	1,6
Haftalık Harcama (TL)		
50 altı	101	12,3
50-100	330	40,2
100-150	189	23,0
150-200	105	12,8
200-250	38	4,6
250 üstü	58	7,1
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.4'te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %41,5'i öğrenim kredisi alırken, %34'ü eğitim desteği almamaktadır. Öğrencilerin %15,1'i ise karşılıksız devlet bursu almaktadır. Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin yeme içme, ulaşım ve sosyal aktiviteler için yaptığı haftalık harcama 50-150 TL arasında toplanmaktadır (%63,2).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaşma durumu ve paylaştığı kişiye göre dağılımı Tablo 4.1.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaşma Durumu ve Paylaştığı Kişiye Göre Dağılımı

Ergenlikte Yaşanılan Değişimi Paylaşma	n	%
Evet	450	54,8
Hayır	371	45,2
Ergenlikte Yaşanılan Değişimin Paylaşıldığı Kişi		
Kimseyle paylaşmadı	371	45,2
Sadece arkadaşla	144	17,5
Sadece kadın ebeveynle	140	17,1
Sadece erkek ebeveynle	17	2,1
Kadın ebeveyn ve arkadaşla	54	6,6
Ebeveynlerin her ikisiyle ve arkadaşla	46	5,6
Ebeveynlerin her ikisiyle	35	4,3
Erkek ebeveyn ve arkadaşla	14	1,7
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.5'te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %54,8'i ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaşmıştır. Bu değişimleri öğrencilerin %17,1'i sadece kadın ebeveyniyle, %17,5'i sadece arkadaşıyla paylaşmıştır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin temel eğitimde (ilköğretim, lise) cinsel sağlık eğitimi alma durumları Tablo 4.1.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.1.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde (İlköğretim, Lise) Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumları

Cinsel Sağlık Eğitimi	n	%
Evet	453	55,2
Hayır	368	44,8
TOPLAM	821	100,0

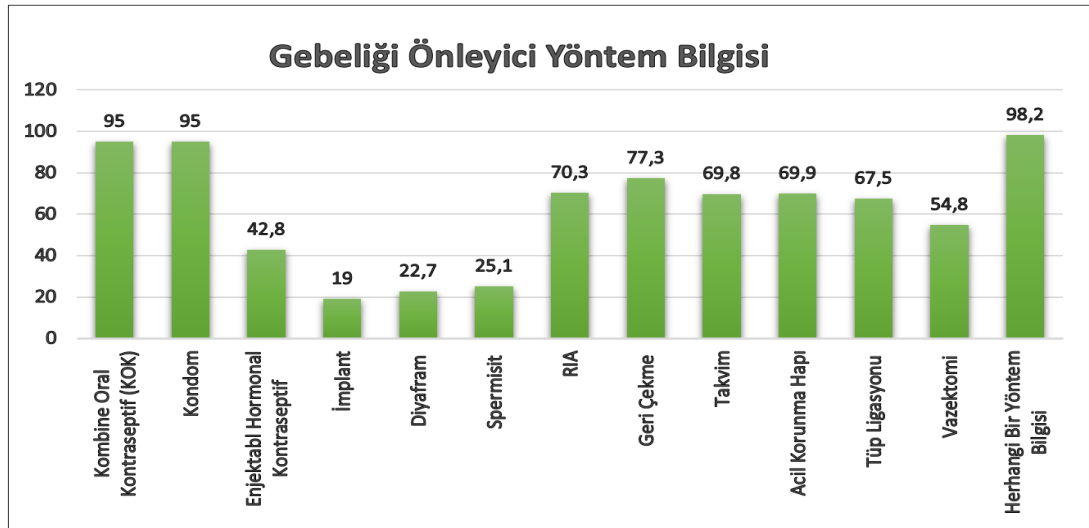
Tablo 4.1.6'da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %55,2'si temel eğitimde (ilköğretim, lise) cinsel sağlık eğitimi almıştır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgi durumları Tablo 4.1.7.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.7.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumları

Yöntem Bilgisi	n	%
Var	806	98,2
Yok	15	1,8
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.7.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin neredeyse tümünün (%98,2) gebeliği önleyici yöntem bilgisi vardır. Yöntem bilgisi olmayanlar (%1,8) çok az bir kısmı oluşturmaktadır.

Şekil 4.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumları (%)

Şekil 4.1.1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan yükseköğrenim öğrencilerinin en iyi bildiği gebeliği önleyici yöntemler %95 oranında kombine oral kontraseptifler (KOK) ve kondomdur. Bunu %77,3 ile geri çekme yöntemi izlemektedir. Öğrencilerin en az bildiği yöntemler spermisit (%25,1), diyafram (%22,7) ve implant (%19) olmuştur.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin modern ve geleneksel gebeliği önleyici yöntem bilgi durumları Tablo 4.1.7.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.7.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumları

Yöntem Bilgisi	n	%
Modern Yöntem	722	88,0
Geleneksel Yöntem	84	10,2
Yöntem Bilgisi Olmayanlar	15	1,8
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.7.2’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin çoğu (%88’i) modern gebeliği önleyici yöntemleri bilmektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin kadınlara ve erkeklere yönelik gebeliği önleyici yöntem bilgi durumları Tablo 4.1.7.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.7.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınlara ve Erkeklere Yönelik Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumları

Yöntem Bilgisi	n	%
Kadın Yöntemi	404	49,2
Erkek Yöntemi	402	49,0
Yöntem Bilgisi Olmayanlar	15	1,8
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.7.3’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin yaklaşık yarısı (%49,2) kadın yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri bilmekteyken, diğer yarısı (%49) ise erkek yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri bilmektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynakları Tablo 4.1.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynakları

Yöntem Bilgisi Edinme Kaynakları	n	%
Kitap-İnternet	318	38,7
Cinsel Sağlık Eğitimi	195	23,8
Arkadaş	182	22,2
Aile	111	13,5
Yöntem Bilgisi Olmayanlar	15	1,8
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.8’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %38,7’si gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri kitap-internet aracılığıyla öğrenmiştir. Yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edindikleri diğer kaynaklar, sırasıyla, cinsel sağlık eğitimi (%23,8), arkadaş (%22,2) ve ailedir (%13,5).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemleri kullanım durumu Tablo 4.1.9.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.9.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanım Durumu

Yöntem Kullanımı	n	%
Yöntem Kullanmayanlar	600	73,1
Geri Çekme	80	9,7
Kondom	70	8,5
Takvim	49	6,0
KOK	22	2,7
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.9.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin çoğu (%73,1) gebeliği önleyici yöntemleri kullanmamıştır. Yükseköğrenim öğrencilerinin %26,9’u gebeliği önleyici yöntemleri kullanmıştır. En sık kullanılan gebeliği önleyici yöntem geri çekme (%9,7) ve kondomdur (%8,5). Bu yöntemleri, sırasıyla, takvim (%6) ve KOK (%2,7) izlemektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin modern ve geleneksel gebeliği önleyici yöntem kullanım durumları Tablo 4.1.9.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.9.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanım Durumları

Yöntem Kullanımı	n	%
Yöntem Kullanmayanlar	600	73,1
Geleneksel Yöntem	129	15,7
Modern Yöntem	92	11,2
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.9.2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %15,7’si geleneksel yöntem kullanırken, %11,2’si modern yöntem kullanmaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin kadınlara ve erkeklere yönelik gebeliği önleyici yöntemleri kullanım durumları Tablo 4.1.9.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.9.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınlara ve Erkeklere Yönelik Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanım Durumları

Yöntem Kullanımı	n	%
Yöntem Kullanmayanlar	600	73,1
Erkek Yöntemi	150	18,3
Kadın Yöntemi	71	8,6
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.9.3’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %18,3’ü erkek yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri kullanmakta, %8,6’sı kadın yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri kullanmaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin cinsel deneyim durumu Tablo 4.1.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.1.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumu

Cinsel Deneyim Durumu	n	%
Evet	229	27,9
Hayır	592	72,1
TOPLAM	821	100,0

Tablo 4.1.10’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %72,1’i cinsel deneyim yaşamamış, %27,9’u cinsel deneyim yaşamıştır. Cinsel deneyim yaşayanlar 229 kişi olup, bunların 74’ü (%32,3) kadın, 155’i (%67,7) erkektir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ilk cinsel deneyim yaşı ve bunu yaşadığı kişi Tablo 4.1.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin İlk Cinsel Deneyim Yaşı ve Bunu Yaşadığı Kişi

İlk Cinsel Deneyim Yaşı*	n	%
≤15	14	6,1
16	17	7,4
17	24	10,5
18	48	21,0
19	43	18,7
20	33	14,4
21	17	7,4
≥22	22	9,6
İlk Cinsel Deneyim Yaşını Belirtmeyenler	11	4,8
İlk Cinsel Deneyimin Yaşanıldığı Kişi*		
Sevgiliyle	160	69,9
Eş ile	5	2,2
Seks İşçisiyle	10	4,3
Belirtmeyenler	54	23,6
TOPLAM	229	100,0

*Cinsel deneyimi olan yükseköğrenim öğrencileri arasında

Tablo 4.1.11’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ilk cinsel deneyim yaşı daha çok 18-19 yaşlarında toplanmaktadır (%39,7). Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ilk cinsel deneyim yaşı ortalaması $18,7 \pm 2,2$ ’dir (min: 12, maks: 25). Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %69,9’u ilk cinsel deneyimini sevgilisiyle yaşamıştır. İlk cinsel deneyimin seks işçisiyle yaşanma oranı (%4,3) düşüktür. Yükseköğrenim öğrencilerinin %23,6’sı ilk cinsel deneyimini yaşadığı kişiyi belirtmemiştir.

4.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların Dağılımı ve Ölçek Puanları

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ifadelerine verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 4.2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Tutum İfadeleri	Katılıyor* (%)	Katılmıyor* (%)
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.	78,1	21,9
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.	8,9	91,1
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.	28,0	72,0
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.	93,2	6,8
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.	16,6	83,4
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.	7,4	92,6
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.	10,0	90,0
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.	83,2	16,8
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.	11,0	86,0
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.	14,7	85,3
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.	46,0	54,0
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.	94,0	6,0
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklerle eşit ücret ödenmelidir.	89,5	10,5
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.	6,6	93,4
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.	11,4	88,6
16. Kadının temel görevi anneliktir.	31,7	68,3
17. Evin reisi erkektir.	29,6	70,4
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.	88,8	11,2
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.	66,5	33,5
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.	96,1	3,9
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.	85,6	14,4
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.	83,9	16,1
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.	40,9	59,1
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.	52,9	47,1
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.	25,8	74,2
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.	83,2	16,8
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklerle eşit haklar tanınmalıdır.	92,2	7,8
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.	24,1	75,9
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.	61,4	38,6
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.	10,1	89,9
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.	40,8	59,2
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.	32,6	67,4
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.	31,1	68,9
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.	16,2	83,8
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.	6,1	93,9
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.	6,5	93,5
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.	21,8	78,2
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.	43,5	56,5

*TCRTÖ ifadelerine verilen ‘Tamamen Katılıyorum’ ve ‘Katılıyorum’ yanıtları ‘Katılıyor’ grubunu, ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ ve ‘Katılmıyorum’ yanıtları ‘Katılmıyor’ grubunu oluşturmaktadır. TCRTÖ ifadelerine verilen ‘Kararsızım’ yanıtı, olumsuz yanıt olarak kabul edilmiş ve uygun gruba eklenmiştir.

Tablo 4.2.1’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin eşitlikçi tutum ifadelerine katılma oranı yüksektir. Öğrencilerin geleneksel tutum ifadelerine katılma oranı, birkaç ifade dışında, genellikle düşük bulunmuştur. Bu nedenle, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının eşitlikçi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puanları Tablo 4.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarına İlişkin Bulgular

Ölçek Alt Boyutları	Ortalama (Mean)	SS	Ortanca (Medyan)	Min	Maks
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	36,0	4,4	37,0	13	40
Kadın Cinsiyet Rolü	31,2	6,8	32,0	11	40
Evlilikte Cinsiyet Rolü	36,1	4,6	38,0	15	40
Geleneksel Cinsiyet Rolü	30,6	6,5	31,0	10	40
Erkek Cinsiyet Rolü	25,2	4,3	26,0	6	30
TCRTÖ Toplam Puanı	159,1	22,9	164,0	72	190

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden (TCRTÖ) alınan toplam puanlar 72-190 arasında olup, ortancası 164’tür (Tablo 4.2.2). Bu puan, ölçekten alınan maksimum puana (190) yakın olduğundan, katılımcı öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin tutumları eşitlikçi şekilde yorumlanabilir.

Ölçek alt boyut puanlarına bakıldığında ise Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 13-40 arasında olup, ortancası 37’dir. Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 11-40 arasında olup, ortancası 32’dir. Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 15-40 arasında olup, ortancası 38’dir. Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 10-40 arasında olup, ortancası 31’dir. Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 6-30 arasında olup, ortancası 26’dır. Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin beş alt boyut puanları arasında en yüksek puan ortancası, Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutunda izlenmektedir.

4.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin yaşa göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Yaşa Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Yaş	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
20	187	37	13-40	33	13-40	38	15-40	31	14-40	26	13-40	166	95-190
21	224	38	15-40	32	13-40	38	19-40	32	15-40	26	10-30	165	98-190
22	177	36	20-40	31	13-40	37	17-40	30	10-40	24	12-30	156	91-190
23	118	37,5	22-40	33	14-40	37	19-40	32	10-40	27	12-30	167,5	101-190
24	54	36,5	17-40	30	13-40	37	17-40	30,5	15-40	26	18-30	160	103-190
25	29	38	22-40	34	12-40	39	16-40	35	12-40	28	6-30	174	72-190
≥26	32	37,5	27-40	32,5	11-40	36	16-40	32	14-40	26	13-30	162,5	97-190
Kruskall Wallis Testi		9,04	p=0,171	7,98	p=0,239	15,04	p=0,020	14,65	p=0,023	19,23	p=0,004	14,30	p=0,026

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Bu ilişki, 22 ve 25 yaşında olan öğrencilerin ölçek puanlarından ileri gelmektedir. Yaşa göre ölçek alt boyutlarından alınan puanlara bakıldığında Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Evlilikte Cinsiyet Rolü puanının 26 yaş ve üzeri grupta düşük, 25 yaş grubunda yüksek olduğu görülmüştür. Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanlarının ise 22 yaş grubunda düşük, 25 yaş grubunda yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin cinsiyete göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puanları

Cinsiyet	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Kadın	443	39	20-40	34	14-40	39	24-40	34	17-40	27	10-30	171	105-190
Erkek	378	35	13-40	29	11-40	35	15-40	28	10-40	24	6-30	148	72-190
Mann Whitney Testi		49018,5	p<0,001	53231,0	p<0,001	41745,0	p<0,001	46522,5	p<0,001	57106,0	p<0,001	45453,0	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Bu ilişki, kadınların ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanlarının yüksek olması yönündedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin eğitim gördükleri bölüme göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puanları

Bölüm	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Felsefe	37	38	22-40	35	19-40	38	19-40	34	15-40	27	12-30	173	111-190
Uluslararası İlişkiler	112	38	25-40	36	11-40	38	16-40	34,5	1-40	27,5	14-30	173,5	99-190
Gazetecilik	107	38	20-40	36	15-40	39	24-40	36	14-40	28	13-30	177	97-190
Kimya	65	37	22-40	30	13-40	37	24-40	30	18-38	24	10-30	157	114-187
Bilgisayar Mühendisliği	127	36	20-40	29	11-40	36	16-40	29	10-40	24	6-30	154	72-190
Tıp	373	37	13-40	31	13-40	38	15-40	30	14-40	26	12-30	161	95-190
Kruskall Wallis Testi		16,3	p=0,006	72,5	p<0,001	23,2	p<0,001	76,8	p<0,001	53,5	p<0,001	65,8	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.3’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Bu ilişki, Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin ölçek puanlarından ileri gelmektedir. Ölçekten alınan toplam puan, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları açısından Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin puanı düşüktür. Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puan açısından Bilgisayar Mühendisliği ve Kimya bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin puanı düşüktür ($p<0,001$). Genel olarak, öğrencilerin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanlarına bakıldığında Felsefe, Uluslararası İlişkiler ve Gazetecilik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin puanı diğer bölümlerden yüksektir ($p<0,05$). Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutunda, farklı olarak, Tıp bölümünün de puanı yüksektir ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin bitirdikleri lise tipine göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bitirdikleri Lise Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Bitirilen Lise	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Fen Lisesi	159	37	13-40	30	15-40	37	15-40	30	14-40	25	13-30	158	95-190
Anadolu Lisesi	395	38	15-40	33	13-40	38	18-40	32	15-40	26	12-30	167	98-190
Düz Lise	172	37	22-40	32	11-40	37	16-40	32	10-40	26	10-30	164	91-190
Meslek/ Teknik Lise	41	36	26-40	30	11-40	37	16-40	31	12-40	25	6-30	155	72-190
Özel Lise/ Kolej	54	36	26-40	31	11-40	37	26-40	29	16-40	25,5	15-30	155	100-190
Kruskall Wallis Testi		7,4	p=0,116	14,3	p=0,006	10,4	p=0,035	10,6	p=0,031	10,5	p=0,033	14,2	p=0,007

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.4’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanları ile öğrencilerin mezun oldukları lise arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Bu ilişki, genel olarak, Anadolu lisesi ve düz lise mezunu öğrencilerin ölçek puanlarından ileri gelmektedir. Ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü puanları açısından Anadolu lisesi mezunlarının puanı yüksektir. Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutlarında ise Anadolu lisesi ve düz lise mezunlarının puanı yüksektir. Ölçek toplam puanı açısından meslek/ teknik lise ve özel lise/ kolej mezunu öğrencilerin puanı düşüktür ve bu, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu açısından fen lisesi ve meslek/ teknik lise mezunu öğrencilerin puanı düşüktür ($p<0,05$). Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu açısından özel lise/ kolej mezunu öğrencilerin puanı düşüktür ($p<0,05$). Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu açısından fen lisesi ve meslek/ teknik lise mezunu öğrencilerin puanı diğerlerinden düşüktür ($p<0,05$). Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutunda Anadolu lisesi mezunu yükseköğrenim öğrencilerinin puanı yüksek, meslek/ teknik lise ve özel lise/ kolej mezunu öğrencilerin puanı düşüktür. Ancak bu ilişki, istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin aile tipine göre, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Aile Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Aile Tipi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Çekirdek Aile	712	37	13-40	31	11-40	37	15-40	31	10-40	26	6-30	163	72-190
Geniş Aile	52	37	20-40	31	15-40	37,5	16-40	30,5	15-40	27	10-30	160	95-190
Parçalanmış Aile	57	39	26-40	37	15-40	38	18-40	35	19-40	27	17-30	175	100-190
Kruskall Wallis Testi		9,5	p=0,009	26,5	p<0,001	6,2	p=0,044	16,4	p<0,001	4,8	p=0,092	17,8	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.5’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyut puanları ile öğrencilerin aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, parçalanmış ailesi olan öğrencilerin puanı yüksek, geniş ailesi olan öğrencilerin puanı düşüktür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin anne öğrenim durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Öğrenim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Anne Öğrenim Durumu	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
İlköğretim ve altı	342	36	20-40	30	11-40	37	17-40	30	10-40	25	10-30	157	91-190
Lise	213	38	22-40	32	11-40	38	16-40	32	13-40	26	13-30	165	101-190
Üniversite	266	38	13-40	34	12-40	38	15-40	32	12-40	26	6-30	169	72-190
Kruskall Wallis Testi		10,0	p=0,007	36,4	p<0,001	18,2	p<0,001	17,4	p<0,001	9,5	p=0,009	25,9	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.6’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile öğrencilerin anne öğrenimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, anne öğrenim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin puanı yüksek, annesinin öğrenimi ilköğretim ve altı olan öğrencilerin puanı düşüktür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin anne mesleğine göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.7. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Anne Mesleği	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Ev Hanımı/ Çalışmıyor	500	37	20-40	31	11-40	37	16-40	30	10-40	26	6-30	159	72-190
Memur	294	38	13-40	34	13-40	38	15-40	33	13-40	27	12-30	170	96-190
Serbest Meslek	27	38	26-40	31	20-40	37	16-40	32	15-40	27	12-30	166	104-190
Kruskall Wallis Testi		8,7	p=0,013	35,1	p<0,001	19,7	p<0,001	26,2	p<0,001	11,4	p=0,003	28,6	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.7’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile öğrencilerin anne mesleği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Annesi memur olan yükseköğrenim öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldıkları toplam puan yüksek, annesi ev hanımı olanların aldıkları toplam puan düşüktür. Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyut puanları annesi memur olan öğrencilerde yüksektir ($p<0,001$). Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutlarına bakıldığında, anne mesleği serbest meslek veya memur olan öğrencilerin puanları yüksektir ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin baba öğrenim durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Öğrenim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Baba Öğrenim Durumu	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
İlköğretim ve altı	207	36	20-40	30	11-40	37	16-40	30	10-40	26	6-30	158	72-190
Lise	188	38	20-40	33	13-40	38	16-40	32	13-40	26,5	10-30	166	97-190
Üniversite	426	37	13-40	33	11-40	38	15-40	31	10-40	26	12-30	165	91-190
Kruskall Wallis Testi		6,6	$p=0,037$	10,2	$p=0,006$	10,6	$p=0,005$	6,7	$p=0,035$	1,8	$p=0,398$	7,9	$p=0,019$

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.8’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile öğrencilerin baba öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Baba öğrenim durumu lise ve üniversite olan yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldıkları toplam puan yüksek, ilköğretim ve altı olanların aldıkları toplam puan düşüktür. Alt boyutlar açısından Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları baba öğrenim durumu lise ve üniversite olan öğrencilerde yüksek, ilköğretim ve altı olan öğrencilerde düşüktür ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin baba mesleğine göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.9’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.9. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Baba Mesleği	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Çalışmıyor	28	36,5	27-40	31,5	11-40	36	27-40	29	18-40	24,5	16-30	156,5	99-190
Memur	602	37	13-40	32	11-40	38	15-40	32	10-40	26	6-30	165	72-190
Serbest Meslek	191	37	20-40	31	14-40	37	16-40	31	14-40	26	10-30	160	96-190
Kruskall Wallis Testi		1,7	p=0,421	1,5	p=0,472	4,1	p=0,126	1,6	p=0,450	4,5	p=0,104	2,5	p=0,285

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.9’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile öğrencilerin baba mesleği incelendiğinde, babası çalışmayan öğrencilerin puanları düşük, babası memur olan öğrencilerin puanları yüksek bulunmuştur. Ancak bu ilişki, istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ailelerinin yaşadıkları bölgelere göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ailelerinin Yaşadıkları Bölgelere* Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Ailelerin Yaşadıkları Bölge	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Batı	125	38	22-40	33	13-40	38	18-40	32	13-40	26	13-30	167	100-190
Güney	94	37	15-40	31	13-40	37	17-40	31	13-40	25	12-30	164	95-190
Orta	488	37	13-40	32	11-40	38	15-40	32	10-40	26	6-30	165	72-190
Kuzey	42	38	20-40	32,5	15-40	37	19-40	31,5	16-40	26	12-30	165	98-190
Doğu	55	35	17-40	28	11-40	35	16-40	27	16-40	25	14-30	145	98-190
Yurtdışı	17	37	23-40	30	17-40	36	24-40	30	16-40	25	14-30	151	96-190
Kruskall Wallis Testi		11,8	p=0,019	9,0	p=0,061	15,2	p=0,004	10,9	p=0,028	5,0	p=0,290	12,4	p=0,015

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

* Bölge Sınıflaması, TNSA Araştırmalarında yapılan sınıflamadır.

Tablo 4.3.10’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile öğrencilerin ailelerinin yaşadıkları bölge arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan açısından ailesi batıda yaşayan öğrencilerin puanı yüksek, ailesi doğuda yaşayan öğrencilerin puanı düşük bulunmuştur. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutu incelendiğinde, ailesi batı ve kuzey bölgelerinde yaşayanların puanı yüksek, doğuda yaşayanların puanı düşüktür ($p < 0,05$). Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü puanlarına bakıldığında, ailesi ülkenin batı ve orta kesimlerinde yaşayan yükseköğrenim öğrencilerinin puanı yüksek, ailesi doğuda yaşayan öğrencilerin puanı düşük bulunmuştur ($p < 0,05$). Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutunda ailesi batıda yaşayanların puanı yüksek, doğuda yaşayanların puanı düşüktür, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Ankara’da kaldıkları yere göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara’da Kaldıkları Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Ankara’da Kalınan Yer	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Aileyle Evde	365	37	20-40	33	12-40	37	16-40	32	10-40	26	6-30	162	72-190
Tek Başına Evde	53	38	17-40	35	16-40	38	19-40	33	13-40	27	17-30	172	110-190
Arkadaşlarla Evde	345	37,5	13-40	34	11-40	37,5	15-40	33	10-40	26,5	12-30	166	91-190
Yurtta*	50	36	13-40	30	11-40	36,5	15-40	30	10-40	26	12-30	160	91-190
Akrabalarla Evde	8	37	23-40	31	19-37	37	20-40	32,5	20-37	25,5	18-30	164	101-183
Kruskall Wallis Testi		10,9	p=0,012	12,6	p=0,006	11,6	p=0,009	7,1	p=0,069	5,4	p=0,144	11,0	p=0,011

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

* Kruskall Wallis Testini uygulayabilmek için “özel yurttta” ve “devlet yurtdunda” grupları birleştirilerek, “yurttta” grubu oluşturuldu ve analiz yapıldı.

Tablo 4.3.11’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyut puanları ile öğrencilerin Ankara’da kaldıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, tek başına evde kalan ve arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerin puanı yüksek, yurttta kalan öğrencilerin puanı düşük bulunmuştur. Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanlarına bakıldığında, yükseköğrenim öğrencilerinin Ankara’da kaldıkları yer ile TCRTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin eğitim desteği durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.12. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Eğitim Desteği Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Eğitim Desteği	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Eğitim desteği almıyor	279	37	20-40	32	11-40	37	17-40	31	10-40	26	10-30	163	91-190
Karşılıksız devlet bursu alıyor	124	36	20-40	30	14-40	37	19-40	31	10-40	25	13-30	160,5	96-190
Öğrenim kredisi alıyor	341	37	13-40	32	13-40	38	15-40	32	14-40	26	12-30	165	98-190
Özel bir kurumdan, dernekten burs alıyor	45	37	17-40	34	13-40	37	21-40	32	17-40	26	17-30	160	113-190
Çalışıyor	13	34	26-40	29	11-40	32	16-40	28	12-40	21	6-30	141	72-190
Öğrenim kredisi ve özel kurumdan, dernekten burs alıyor	19	38	30-40	36	17-40	39	19-40	36	23-40	28	19-30	175	130-190
Kruskall Wallis Testi		20,9	p=0,002	17,8	p=0,007	24,8	p<0,001	14,0	p=0,030	16,3	p=0,012	21,4	p=0,002

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.12’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile eğitim desteği durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları, “öğrenim kredisi ve özel bir kurumdan dernekten burs alan” öğrencilerde yüksek, “bir işte çalışan” öğrencilerde düşüktür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin haftalık harcama durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.13’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.13. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Haftalık Harcama Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Haftalık Harcama (TL)	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
50 altı	101	36	24-40	29	11-40	37	19-40	30	15-40	25	14-30	159	99-190
50-100	330	38	20-40	31,5	13-40	38	17-40	31	10-40	26	10-30	163	91-190
100-150	189	37	24-40	32	15-40	38	16-40	32	14-40	26	12-30	168	96-190
150-200	105	38	20-40	33	15-40	38	19-40	32	14-40	26	12-30	167	97-190
200-250	38	37	26-40	35	12-40	37	16-40	32	12-40	28,5	6-30	170	72-190
250 üstü	58	36	13-40	31	15-40	37	15-40	29	15-40	25	13-30	155	100-187
Kruskall Wallis Testi		11,8	p=0,037	20,7	p=0,001	6,7	p=0,246	8,8	p=0,116	12,3	p=0,030	14,5	p=0,012

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.13’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile haftalık harcama miktarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, genel olarak, harcama miktarı arttıkça ölçekten alınan toplam puan yükselmektedir. Ölçekten alınan toplam puan haftalık harcama miktarı 200-250 TL olan öğrencilerde yüksek, 50 TL altı ve 250 TL üstü olan öğrencilerde düşüktür. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü puanı haftalık harcama miktarı 50-100 TL ve 150-200 TL olan öğrencilerde yüksek, 50 TL altı ve 250 TL üstü olan öğrencilerde düşüktür ($p<0,05$). Kadın Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları haftalık harcama miktarı 200-250 TL olan öğrencilerde yüksek, 50 TL altı ve 250 TL üstü olan öğrencilerde düşüktür ($p<0,05$). Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları ile haftalık harcama miktarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin evlilikte yaşadıkları cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaşma durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.14’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.14. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaşma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Ergenlikte Yaşanılan Değişimi Paylaşma	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Evet	450	38	13-40	33	11-40	38	15-40	32	12-40	26	6-30	167	72-190
Hayır	371	37	17-40	30	11-40	37	16-40	30	10-40	25	10-30	158	91-190
Mann Whitney Testi		76522,0	p=0,037	69664,0	p<0,001	73551,5	p=0,003	69122,0	p<0,001	73050,5	p=0,002	69812,0	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.14’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile öğrencilerin ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri paylaşma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları ergenlikte yaşanan cinsel değişimleri paylaşan öğrencilerde yüksek, paylaşmayan öğrencilerde düşüktür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaştıkları kişilere göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.15’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.15. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri (Fiziksel ve Ruhsal) Paylaştıkları Kişilere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Ergenlikte Yaşanılan Değişimin Paylaşıldığı Kişi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Sadece kadın ebeveynle	140	38	20-40	33	18-40	39	26-40	33	20-40	27	17-30	168	127-190
Sadece erkek ebeveynle	17	36	28-40	34	18-40	37	26-40	31	16-40	27	16-30	167	108-190
Sadece arkadaşla	144	36	13-40	31	11-40	37	15-40	30	12-40	25,5	6-30	159,5	72-190
Kadın ebeveyn ve arkadaşla	54	39	20-40	36	14-40	38,5	24-40	35	20-40	27	17-30	175	116-190
Erkek ebeveyn ve arkadaşla	14	36	20-40	30,5	16-40	36,5	18-40	29,5	15-40	26,5	13-30	159	95-186
Ebeveynlerin her ikisiyle	35	37	15-40	32	17-40	37	19-40	30	19-40	26	15-30	166	102-190
Ebeveynlerin her ikisiyle ve arkadaşla	46	38	29-40	35,5	13-40	38	17-40	33,5	13-40	27	16-30	173,5	95-190
Kruskall Wallis Testi		32,2	p<0,001	20,9	p=0,002	32,3	p<0,001	26,4	p<0,001	12,9	p=0,045	25,9	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.15’te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile ergenlikte yaşanan cinsel değişimlerin paylaşıldığı kişi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları, ergenlikte yaşadığı cinsel değişimleri kadın ebeveyn ve arkadaşıyla paylaşan öğrencilerde yüksek, erkek ebeveyn ve arkadaşıyla paylaşan öğrencilerde düşüktür. Evlilikte Cinsiyet Rolü puanı ergenlikte yaşadığı cinsel değişimleri sadece kadın ebeveyn ile paylaşan öğrencilerde yüksek, erkek ebeveyn ve arkadaşıyla paylaşan öğrencilerde düşüktür. Erkek Cinsiyet Rolü puanı ergenlikte yaşadığı cinsel değişimleri sadece kadın ebeveynle paylaşan, sadece erkek ebeveynle paylaşan, kadın ebeveyn ve

arkadaşıyla paylaşan ve ebeveynlerin her ikisiyle paylaşan öğrencilerde yüksek, sadece arkadaşıyla paylaşan öğrencilerde düşüktür.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin temel eğitimde (ilköğretim, lise) cinsel sağlık eğitimi alma durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.16’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.16. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde (İlköğretim, Lise) Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Cinsel Sağlık Eğitimi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Evet	453	37	13-40	33	11-40	38	15-40	32	10-40	26	10-30	166	91-190
Hayır	368	37	17-40	31	11-40	37	16-40	30	10-40	26	6-30	161	72-190
Mann Whitney Testi		79145,0 p=0,207		78907,0 p=0,188		75858,5 p=0,025		78374,0 p=0,140		78240,5 p=0,128		77719,0 p=0,095	

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.16’da görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanları ile öğrencilerin temel eğitimde cinsel sağlık eğitimi alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$). Yükseköğrenim öğrencilerinin Evlilikte Cinsiyet Rolü puanı incelendiğinde temel eğitimde cinsel sağlık eğitimi alan öğrencilerin puanı yüksek, almayan öğrencilerin puanı düşük bulunmuştur ve bu fark, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgi durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.17.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.17.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Yöntem Bilgisi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Var	806	37	13-40	32	11-40	38	15-40	32	10-40	26	6-30	165	72-190
Yok	15	31	27-40	23	15-38	32	24-40	24	15-34	21	14-29	134	105-181
Mann Whitney Testi		3878,5	p=0,016	3092,0	p=0,001	4251,0	p=0,046	2562,0	p<0,001	3101,5	p=0,001	2867,5	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.17.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları yöntem bilgisi olan öğrencilerde yüksek, yöntem bilgisi olmayan öğrencilerde düşük bulunmuştur.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin modern ve geleneksel gebeliği önleyici yöntem bilgi durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.17.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.17.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Yöntem Bilgisi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Modern Yöntem	722	37	13-40	32,5	11-40	38	15-40	32	10-40	26	6-30	165	72-190
Geleneksel Yöntem	84	37	20-40	30	13-40	37	24-40	30,5	15-40	26	14-30	158	106-190
Kruskal Wallis Testi		0,7	p=0,396	10,2	p=0,001	0,3	p=0,592	3,1	p=0,077	0,4	p=0,523	4,1	p=0,043

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.17.2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü puanı ile modern

ve geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü puanı modern gebeliği önleyici yöntem bilgisi olan öğrencilerde yüksek, geleneksel gebeliği önleyici yöntem bilgisi olan öğrencilerde düşük bulunmuştur. Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları modern gebeliği önleyici yöntem bilgisi olan öğrencilerde yüksek, geleneksel gebeliği önleyici yöntem bilgisi olan öğrencilerde düşüktür, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin kadınların ve erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgi durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.17.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.17.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınların ve Erkeklerin Kullandığı Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgi Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Yöntem Bilgisi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Kadın Yöntemi	404	38	28-40	30	20-37	37	30-40	26	19-37	25	19-30	149	128-178
Erkek Yöntemi	402	34	25-40	23,5	15-36	33	16-40	25,5	15-40	23,5	14-30	130	104-186
Kruskall Wallis Testi		8,9	p=0,031	19,4	p<0,001	7,5	p=0,058	20,2	p<0,001	8,0	p=0,046	18,1	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.17.3'te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanları ile kadınların ve erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanları kadınların kullandığı gebeliği

önleyici yöntemleri bilen öğrencilerde yüksek, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerde düşük bulunmuştur. Evlilikte Cinsiyet Rolü puanı kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerde yüksek, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerde düşük bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynaklarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.18’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.18. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynaklarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Yöntem Bilgisi Edinme Kaynakları	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Aile	111	39	20-40	36	14-40	39	24-40	35	16-40	27	10-30	176	108-190
Cinsel Sağlık Eğitimi	195	37	13-40	30	13-40	37	15-40	30	10-40	25	13-30	159	91-190
Arkadaş	182	37	20-40	32	11-40	37	16-40	31	12-40	26	6-30	160	72-190
Kitap-İnternet	318	37	20-40	32	11-40	37	16-40	31	10-40	26	12-30	164	95-190
Kruskall Wallis Testi		29,0	p<0,001	31,0	p<0,001	32,9	p<0,001	35,0	p<0,001	25,5	p<0,001	39,6	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.18’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile öğrencilerin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri ailesinden edinen öğrencilerde yüksek, diğer kaynaklardan edinen öğrencilerde düşüktür. Ayrıca ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek

Cinsiyet Rolü puanları gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri cinsel sağlık eğitiminden edinen öğrencilerde düşük bulunmuştur ($p<0,001$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin gebeliği önleyici yöntem kullanım durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.19.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.19.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanım Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Yöntem Kullanımı	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Takvim	49	38	27-40	37	21-40	39	29-40	35	22-40	27	18-30	174	122-190
Geri çekme	80	37	22-40	35	12-40	36	16-40	32	12-40	26,5	6-30	168	72-190
Kondom	70	37	13-40	34	14-40	36	15-40	31	16-40	27	14-30	167,5	98-190
KOK	22	39	27-40	37,5	23-40	39	26-40	35	20-40	27,5	18-30	176	122-190
Yöntem Kullanmayanlar	600	37	15-40	31	11-40	35	17-40	31	10-40	26	10-30	160	91-190
Kruskall Wallis Testi		6,2	p=0,102	8,6	p=0,035	15,1	p=0,002	7,4	p=0,059	2,7	p=0,443	8,7	p=0,033

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.19.1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü puanları ile öğrencilerin gebeliği önleyici yöntem kullanım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü puanları gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerde yüksek, kullanmayan öğrencilerde düşük bulunmuştur. Ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü puanları gebeliği önleyici yöntemlerden KOK ve takvim kullanan öğrencilerde yüksek, kondom ve geri çekme kullanan öğrencilerde düşüktür ($p<0,05$). Bu durum, kadının kontrolünde olan gebeliği önleyici yöntem kullanımında ölçek puanlarının

yükseldiğini göstermektedir. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları ile öğrencilerin gebeliği önleyici yöntem kullanım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin modern ve geleneksel gebeliği önleyici yöntem kullanım durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.19.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.19.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Modern ve Geleneksel Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanım Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Yöntem Kullanımı	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Modern Yöntem	92	37,5	22-40	36	12-40	38	16-40	34	12-40	27	6-30	171,5	72-190
Geleneksel Yöntem	129	37	13-40	34,5	14-40	37	15-40	32,5	16-40	26	14-30	169,5	98-190
Kruskall Wallis Testi		1,9	p=0,391	44,0	p<0,001	1,9	p=0,386	16,7	p<0,001	10,3	p=0,006	18,3	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.19.2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları ile öğrencilerin modern ve geleneksel gebeliği önleyici yöntem kullanım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları modern gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerde yüksek, geleneksel gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerde düşük bulunmuştur. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutlarının puanları modern gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerde yüksek, geleneksel gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerde düşük bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin kadınların ve erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanma durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.19.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.19.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kadınların ve Erkeklerin Kullandığı Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanma Durumlarına Göre TCRTÖ Puanları

Yöntem Kullanımı	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Kadın Yöntem	71	39	27-40	37	23-40	39	26-40	35	25-40	28	18-30	175	122-190
Erkek Yöntemi	150	37	13-40	33	12-40	36	15-40	30	12-40	26	6-30	163,5	72-190
Kruskall Wallis Testi		12,8	p=0,005	64,2	p<0,001	35,3	p<0,001	39,7	p<0,001	21,3	p<0,001	43,7	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.19.3'te görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları ile kadınların ve erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerde yüksek, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerde düşüktür. Bu durum, kadının kontrolünde olan gebeliği önleyici yöntem kullanımında ölçek puanlarının yükseldiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin cinsel deneyim durumlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.20'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.20. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

Cinsel Deneyim Durumu	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Evet	229	37	13-40	36	12-40	37	15-40	33	12-40	27	6-30	170	72-190
Hayır	592	37	15-40	31	11-40	38	17-40	31	10-40	26	10-30	160	91-190
Mann Whitney Testi		66835,0	p=0,752	48321,5	p<0,001	67152,0	p=0,834	55246,5	p<0,001	56732,5	p<0,001	55456,5	p<0,001

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

Tablo 4.3.20’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları ile öğrencilerin cinsel deneyim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, ölçekten alınan toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları cinsel deneyimi olan öğrencilerde yüksek, cinsel deneyimi olmayan öğrencilerde düşüktür. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutlarının puanları ile öğrencilerin cinsel deneyim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinden cinsel deneyimi olanların, ilk cinsel deneyim yaşlarına göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.21’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.21. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinden Cinsel Deneyimi Olanların İlk Cinsel Deneyim Yaşlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları*

İlk Cinsel Deneyim Yaşı	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
≤15	14	35	23-40	31,5	19-40	34,5	19-40	26	15-38	23,5	12-30	149	111-186
16	17	37	26-40	35	12-40	36	16-40	30	12-40	28	6-30	168	72-186
17	24	38	22-40	34	15-40	36	18-40	31	16-40	26,5	15-30	166	100-190
18	48	37	17-40	35,5	17-40	37	19-40	33	16-40	28,5	14-30	171	96-190
19	43	38	20-40	36	19-40	39	16-40	34	17-40	29	14-30	172	104-190
20	33	37	20-40	36	14-40	39	24-40	35	16-40	27	15-30	174	104-190
21	17	39	27-40	37	17-40	39	26-40	36	14-40	28	13-30	178	97-190
≥22	22	40	29-40	37	23-40	38,5	29-40	37	19-40	27	18-30	178	122-190
Kruskall Wallis Testi		9,3	p=0,234	4,5	p=0,722	16,2	p=0,023	12,1	p=0,098	3,7	p=0,815	9,7	p=0,205

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

*İlk cinsel deneyim yaşını belirtmeyen 11 katılımcı analize alınmamıştır.

Tablo 4.3.21’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Evlilikte Cinsiyet Rolü puanı ile öğrencilerin ilk cinsel deneyim yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre, Evlilikte Cinsiyet Rolü puanı öğrencilerin ilk cinsel deneyim yaşı yükseldikçe artmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü puanları öğrencilerin ilk cinsel deneyim yaşı yükseldikçe artmaktadır. Ancak bu ilişki, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Spearman Korelasyon Testi yapıldığında bu ilişkinin, zayıf olmakla birlikte, doğrusal pozitif yönlü olduğu görülmüştür (Spearman Korelasyon Testi, $r = 0,192$, $p < 0,05$). Erkek Cinsiyet Rolü puanı ile öğrencilerin ilk cinsel deneyim yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinden cinsel deneyimi olanların, ilk cinsel deneyimin yaşandığı kişiye göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puan ortancaları ile minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.3.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.22. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinden Cinsel Deneyimi Olanların İlk Cinsel Deneyimin Yaşanıldığı Kişiye Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanları

İlk Cinsel Deneyimin Yaşanıldığı Kişi	n	TCRTÖ Puanları											
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü		TCRTÖ Toplam Puanı	
		Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks	Ort.	Min-Maks
Sevgiliyle	160	38	17-40	36	15-40	38	19-40	34	14-40	27	12-30	174	97-190
Eş ile	5	40	36-40	36	14-40	38	35-40	36	19-37	26	19-30	177	135-187
Seks İşçisiyle	10	35,5	26-40	31	12-40	36,5	16-40	31	12-40	24	6-30	161	72-190
Kruskall Wallis Testi		7,9	p=0,049	6,8	p=0,077	5,9	p=0,118	2,6	p=0,462	0,8	p=0,838	5,3	p=0,150

“Ort.” ortanca değeri göstermektedir.

* İlk cinsel deneyimini yaşadığı kişiyi belirtmeyen 54 katılımcı analize alınmamıştır.

Tablo 4.3.22’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyut puanı ile öğrencilerin ilk cinsel deneyimini yaşadığı kişi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü puanı ilk cinsel deneyimini eşiyile yaşayan öğrencilerde yüksek, seks işçisiyle yaşayan öğrencilerde düşüktür. Ölçekten alınan toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü puanları ilk cinsel deneyimini eşiyile ve sevgilisiyle yaşayan öğrencilerde yüksek, seks işçisiyle yaşayan öğrencilerde düşüktür. Ancak bu ilişki, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma grubunun sosyodemografik ve üreme sağlığına ilişkin özellikleri, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puanları ve bağımsız değişkenlere göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) puanları üç başlık altında incelenmiştir.

5.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik ve Üreme Sağlığına İlişkin Özelliklerinin Değerlendirilmesi

5.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %71,7'si 20-22 yaş aralığında toplanmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,9 \pm 2,2$ olup, %54'ü kadın, %46'sı erkektir.

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin okudukları bölümlere göre dağılımı incelendiğinde %45,4'ü Tıp Fakültesinde, %23,4'ü Bilgisayar Mühendisliği ve Kimya bölümlerinde, %31,1'i Felsefe, Uluslararası İlişkiler ve Gazetecilik bölümlerindedir. Öğrencilerin %67,5'i fen lisesi ve Anadolu lisesi mezunudur.

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin %86,7'sinin aile tipi çekirdek ailedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2015 sonuçlarına göre, ülkemizde çekirdek ailelerden oluşan hanelerin oranı %66,9'dur [95]. Araştırma evreninde çekirdek aile oranı, Türkiye ortalamasının üstündedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %25,9'unun anne öğrenim düzeyi lise, %32,4'ünün üniversitedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 verilerine göre, lise ve dengi okul mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştaki kadın nüfus oranı %15,6 olup, yüksekokul veya fakülte mezunu olan kadın nüfus oranı %13,1'dir [96]. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin anne öğrenim durumlarının Türkiye ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %22,9'unun baba öğrenimi lise, %51,9'unun üniversite düzeyindedir. TÜİK 2016 verilerine göre, lise ve

dengi okul mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştaki erkek nüfus oranı %23,5 olup araştırmamız ile uyumluysen, yüksekokul veya fakülte mezunu olan erkek nüfus oranı %17,9'dur [96]. Araştırmamızda üniversite düzeyinde öğrenimini bitirmiş baba oranı, Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Araştırma grubunun anne ve babasının işgücüne katılma oranı Türkiye ortalamasından yüksektir. Şöyle ki; araştırma kapsamına giren öğrencilerin %60,9'unun annesi çalışmamakta, %39,1'inin annesi ise çalışmaktadır. Öğrencilerin %3,4'ünün babası çalışmamakta, %96,6'sının babası ise çalışmaktadır. TÜİK 2016 yılı Kasım verilerine göre, erkeklerde işgücüne katılma oranı %71,9, kadınlarda ise %32,7'dir [97].

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ailelerin yaşadıkları bölgelere göre dağılımına bakıldığında, ailelerin %59,4'ü Orta Anadolu'da yaşamaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Ankara'da kaldıkları yere göre dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin %44,4'ü ailesiyle evde, %42'si arkadaşlarıyla evde kalmaktadır. Tek başına evde yaşayanların oranı %6,5 olup, öğrencilerin %6,1'i yurttta kalmaktadır. TÜİK 2013-2014 akademik yılı verilerine göre, yükseköğrenim öğrenci sayısı 5,5 milyondur. Yurttta kalan öğrenci sayısı 415 bin olup, buna göre yükseköğrenim öğrencilerinin %7,5'i yurttta kalmaktadır [98]. Araştırmamızda yurttta kalan yükseköğrenim öğrencilerinin oranı, Türkiye ortalamasına yakın bulunmuştur.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %41,5'i öğrenim kredisi alırken, %34'ü eğitim desteği almamaktadır. Öğrencilerin %15,1'i ise karşılıksız devlet bursu almaktadır. Öğrencilerin %63,2'sinin yeme içme, ulaşım ve sosyal aktiviteler için yaptığı haftalık harcama 50-150 TL arasındadır. Öğrencilerin %12,3'ü 50 TL'nin altında, %11,7'si 200 TL ve üzerinde haftalık harcama yapmaktadır.

5.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Üreme Sağlığına İlişkin Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %54,8'i ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri (fiziksel ve ruhsal) paylaşmıştır. Bu değişimleri öğrencilerin %17,1'i sadece kadın ebeveyniyle, %17,5'i sadece arkadaşıyla paylaşmıştır. Öğrencilerin %55,2'si temel eğitimde (ilköğretim, lise) cinsel sağlık eğitimi aldığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin neredeyse tümünün (%98,2) gebeliği önleyici yöntem bilgisi vardır. Yöntem bilgisi olmayanlar (%1,8) çok az bir kısmı oluşturmaktadır. Tablo 5.1.1'de görüldüğü gibi, TNSA 2013 çalışmasına katılan 15-49 yaş aralığındaki tüm kadınların gebeliği önleyici yöntem bilgisi %98,8 olup, bizim çalışmamızla uyumludur [99].

Tablo 5.1.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Bilme Durumu ile TNSA 2013 Çalışmasına Katılan 15-49 Yaş Aralığındaki Tüm Kadınların** Verilerinin Karşılaştırılması

Yöntem Bilgisi	Tez Çalışması (%)	TNSA 2013 (%)
KOK	95,0	95,7
Kondom	95,0	86,2
Enjektabl Hormonal Kontraseptif	42,8	77,3
İmplant	19,0	32,9
Diyafram	22,7	28,9
Spermisit	25,1	-*
RIA	70,3	92,1
Geri Çekme	77,3	79,5
Takvim	69,8	38,9
Acil Korunma Hapı	69,9	42,0
Tüp Ligasyonu	67,5	87,3
Vazektomi	54,8	35,5
Herhangi Bir Yöntem Bilgisi	98,3	98,8

* Spermisit TNSA 2013 verilerinde bulunmamaktadır.

** Gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumu, TNSA 2013 verilerinde yaşlara göre ayrılmadığından 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların verileri karşılaştırmada kullanılmıştır.

Araştırmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin en iyi bildiği gebeliği önleyici yöntemler kombine oral kontraseptifler (KOK) ve kondomdur (%95). Bunu %77,3 ile geri çekme yöntemi izlemektedir. Öğrencilerin en az bildiği yöntemler, spermisit (%25,1), diyafram (%22,7) ve implant (%19) olmuştur. TNSA 2013 çalışmasına katılan 15-49 yaş aralığındaki tüm kadınların gebeliği önleyici yöntem bilgisi incelendiğinde (Tablo 5.1.1), en çok bilinen yöntemlerin KOK (%95,7) ve Rahim İçi Araç (RİA) (%92,1) olduğu görülmektedir. Bunu tüp ligasyonu (%87,3) ve kondom (%86,2) izlemektedir. Kadınların en az bildiği gebeliği önleyici yöntemler ise implant (%32,9) ve diyafram (%28,9) olmuştur [99]. Öğrencilerin yöntem bilme oranları, KOK ve kondom için ve en az bilinen diyafram ve implant için TNSA verileri ile uyumludur.

Çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin %88'i modern gebeliği önleyici yöntemleri, %10,2'si geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri bilmektedir. TNSA 2013 çalışmasına katılan 15-49 yaş aralığındaki tüm kadınların herhangi bir modern yöntem bilme oranı %98,7 olup, herhangi bir geleneksel yöntem bilme oranı %83,8'dir [99]. Gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumu, TNSA 2013 verilerinde yaşlara göre ayrılmadığından 15-49 yaş grubundaki tüm kadınların verileri karşılaştırmada kullanılmıştır. Bu nedenle çalışmamıza katılan 20-24 yaş grubu öğrencilerin modern ve geleneksel yöntem bilme oranları, TNSA verilerine kıyasla düşük bulunmuştur.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin yaklaşık yarısı (%49,2) kadın yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri bilmekteyken, diğer yarısı (%49) ise erkek yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri bilmektedir.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %38,7'si gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri kitap-internet aracılığıyla öğrenmiştir. Öğrencilerin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edindikleri diğer kaynaklar, sırasıyla, cinsel sağlık eğitimi (%23,8), arkadaş (%22,2) ve ailedir (%13,5).

Cinsel tutum ve davranışlar erken yaşlarda en fazla aile ile etkileşim sürecinde şekillenirken, ergenlik döneminin ilerlemesiyle birlikte sosyal ortam ve akran ilişkileri daha etkili olabilmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, gençler cinsel konulara ilişkin bilgi edinmek için arkadaşlarına kolaylıkla yönelebilmektedir. Benzer şekilde

medya da gençler arasında önemli bir bilgi kaynağı olarak görülmektedir. Ebeveynlerin bilgilerinden emin olamama, utanma, otoritelerini kaybetme korkusu gibi nedenlerle çocukları ile bu konuları konuşmakta isteksiz olmaları gençlerin cinsellik konusunda bilgilenmek için aile dışı kaynaklara başvurmalarına neden olabilmektedir [89].

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin çoğu (%73,1) gebeliği önleyici yöntemleri kullanmamıştır. Yükseköğrenim öğrencilerinin %26,9'u gebeliği önleyici yöntemleri kullanmıştır. En sık kullanılan gebeliği önleyici yöntem geri çekme (%9,7) ve kondomdur (%8,5). TNSA 2013 çalışmasına katılan 20-24 yaş aralığındaki tüm kadınların verileri incelendiğinde (Tablo 5.1.2), kadınların en sık kullandığı gebeliği önleyici yöntem, geri çekme (%29) ve kondom (%21,1) olmuştur [99]. En sık kullanılan gebeliği önleyici yöntem açısından çalışmamız ile TNSA 2013 verileri uyumludur.

Tablo 5.1.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanma Yüzdeleri ile TNSA 2013 Çalışmasına Katılan 20-24 Yaş Aralığındaki Tüm Kadınların Verilerinin Karşılaştırılması

Yöntem Kullanımı	Tez Çalışması (%)	TNSA 2013 (%)
KOK	2,7	9,9
Kondom	8,5	21,1
Geri Çekme	9,7	29,0
Takvim	6,0	1,2
Herhangi Bir Yöntem Kullanımı	26,9	38,1

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %15,7'si geleneksel yöntem kullanırken, %11,2'si modern yöntem kullanmaktadır. Çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin %18,3'ü erkek yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri kullanmakta, %8,6'sı kadın yönetimindeki gebeliği önleyici yöntemleri kullanmaktadır.

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin %72,1'i cinsel deneyim yaşamamış, %27,9'u cinsel deneyim yaşamıştır. Cinsel deneyim yaşayanlar

229 kişi olup, bunların 74'ü (%32,3) kadın, 155'i (%67,7) erkektir. Araştırmamızda öğrencilerin ilk cinsel deneyim yaşı daha çok 18-19 yaşlarında toplanmaktadır (%39,7). Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ilk cinsel deneyim yaşı ortalaması $18,7 \pm 2,2$ 'dir (min: 12, maks: 25).

Literatür incelendiğinde, Türkiye'de ve yurtdışında yapılan çalışmalarda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre evlilik öncesi cinsel ilişki yaşama oranları daha yüksek bulunmuştur [83, 89, 100-106]. Bu durum, toplumun bu konudaki değer yargılarından ileri gelebilir.

Araştırma grubunda cinsel deneyimi olanların %69,9'u ilk cinsel deneyimini sevgilisiyle yaşamıştır. İlk cinsel deneyimin seks işçisiyle yaşanma oranı (%4,3) düşüktür. Cinsel deneyimi olan öğrencilerin %23,6'sı, ilk cinsel deneyimini yaşadığı kişiyi belirtmemiştir.

5.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıtların ve Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırmamızda ölçek olarak Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini (TCRTÖ) seçmemizin nedeni, ölçeğin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ifadelerinin kapsamlı olması ve TNSA 2013 ifadeleriyle uyumlu ifadelerle sahip olmasıdır. Bu bağlamda, TCRTÖ ifadeleriyle TNSA 2013 ifadelerine verilen yanıtlar karşılaştırılmıştır (Tablo 5.2.1).

TCRTÖ'de geçen "Evin reisi erkektir" ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi "Ailede önemli kararlar erkekler tarafından alınmalı" ifadesidir. Bu ifadelerle verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılmayanların oranı %70,4 olarak bulunurken, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %89,9'dur. Bu oranlar bizim çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin, TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlardan daha geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları kadınlara göre daha geleneksel olan erkeklerin bizim çalışmamızda yer almasından ileri gelmektedir.

TCRTÖ'de geçen "Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır" ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi "Erkek çocuğun eğitimi daha

önemlidir” ifadesidir. Bu ifadelere verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılmayanların oranı %89,9 olarak bulunurken, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %90,3’tür. Bu ifadelere verilen yanıt oranları, iki çalışmada da benzerlik göstermektedir.

TCRTÖ’de geçen “Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır” ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi “Kadınlar evlendiklerinde bakire olmalı” ifadesidir. Bu ifadelere verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılmayanların oranı %59,2 olarak bulunurken, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %26,7’dir. Bu oranlar bizim çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin, TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlardan daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

TCRTÖ’de geçen “Ailede ev işleri eşler arasında eşit paylaşılmalı” ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi “Ev işlerine erkekler de yardım etmelidir” ifadesidir. Bu ifadelere verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılanların oranı %83,2 olup, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %75,2’dir. Bu oranlar bizim çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin, TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlardan daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

TCRTÖ’de geçen “Erkeğin maddi gücü yerinde ise kadın çalışmamalı” ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi “Kadınlar çalışmamalıdır” ifadesidir. Bu ifadelere verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılmayanların oranı %74,2 olarak bulunurken, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %47,9’dur. Bu oranlar bizim çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin, TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlardan daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

TCRTÖ’de geçen “Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır” ifadesiyle uyumlu olan TNSA 2013 ifadesi “Kadınlar siyasette daha çok yer almalıdır” ifadesidir. Bu ifadelere verilen yanıtlar karşılaştırıldığında (Tablo 5.2.1), bizim çalışmamızda bu ifadeye katılanların oranı %92,2 olup, TNSA 2013 çalışmasında bu oran %75,1’dir. Bu oranlar bizim çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin, TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlardan daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir [20].

Tablo 5.2.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin TNSA 2013 İfadeleriyle Uyumlu Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İfadelerine Verdikleri Yanıt Oranlarının Karşılaştırılması

İfadeler		Katılıyor*		Katılmıyor*	
TCRTÖ	TNSA 2013	TCRTÖ (%)	TNSA 2013 (%)	TCRTÖ (%)	TNSA 2013 (%)
Evin reisi erkektir	Ailede önemli kararlar erkekler tarafından alınmalı	29,6	10,1	70,4	89,9
Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır	Erkek çocuğun eğitimi daha önemlidir	10,1	9,7	89,9	90,3
Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır	Kadınlar evlendiklerin de bakire olmalı	40,8	73,3	59,2	26,7
Ailede ev işleri eşler arasında eşit paylaşılmalı	Ev işlerine erkekler de yardım etmelidir	83,2	75,2	16,8	24,8
Erkeğin maddi gücü yerinde ise kadın çalışmamalı	Kadınlar çalışmamalı	25,8	52,1	74,2	47,9
Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır	Kadınlar siyasette daha çok yer almalıdır	92,2	75,1	7,8	24,9

*TCRTÖ ifadelerine verilen ‘Tamamen Katılıyorum’ ve ‘Katılıyorum’ yanıtları ‘Katılıyor’ grubunu, ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ ve ‘Katılmıyorum’ yanıtları ‘Katılmıyor’ grubunu oluşturmaktadır. TCRTÖ ifadelerine verilen ‘Kararsızım’ yanıtı, olumsuz yanıt olarak kabul edilmiş ve uygun gruba eklenmiştir.

Çalışmamıza katılan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi bir tutum gösterdiği, TNSA 2013 ile karşılaştırılan birçok ifadeye görülmektedir (Tablo 5.2.1). Çalışmamıza katılan öğrencilerin öğrenim düzeyinin yüksek olması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu daha eşitlikçi yapmaktadır. TNSA 2013 ile çalışmamız arasındaki fark, buradan kaynaklanıyor olabilir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden (TCRTÖ) alınan toplam puanlar 72-190 arasında olup, ortancası 164'tür. Ölçek alt boyut puanlarına bakıldığında ise Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 13-40 arasında olup, ortancası 37'dir. Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 11-40 arasında olup, ortancası 32'dir. Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 15-40 arasında olup, ortancası 38'dir. Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 10-40 arasında olup, ortancası 31'dir. Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutundan alınan puanlar 6-30 arasında olup, ortancası 26'dır. TCRTÖ toplam puanı ve alt boyutlardan alınan puanlar, katılımcı öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlarının eşitlikçi yönde olduğunu göstermektedir.

Literatür incelendiğinde birçok çalışma, araştırma bulgularımıza benzer şekilde öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını göstermektedir [5, 6, 38, 107-111].

5.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

5.3.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Yaş Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu ilişki, 22 ve 25 yaşında olan öğrencilerin ölçek puanlarından ileri gelmektedir. Ölçekten alınan toplam puan ortancası, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Kadın Cinsiyet Rolü dışındaki

alt boyut puanları 22 yaşında düşük, 25 yaşında yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutlarındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

5.3.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren kadın yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde, erkek öğrencilerin puanlarından yüksek bulunmuştur ($p<0,001$). Bu durumda kadın öğrencilerin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları erkeklere göre daha eşitlikçidir.

Literatür incelendiğinde araştırmamızla uyumlu benzer çalışmalar dikkati çekmektedir [7, 38, 39, 52, 53, 107, 112]. Erkeklerin daha geleneksel tutuma sahip olmaları Türk toplumunun geleneksel aile yapısı içinde yetişmeleri ve toplumun geleneksel rollere ilişkin dayatmalarının kendi yararlarına olmasıyla açıklanabilir [107].

5.3.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları incelendiğinde, genel anlamda, Felsefe, Uluslararası İlişkiler ve Gazetecilik bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha eşitlikçi tutum göstermektedir ($p<0,05$). Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğrenim gören öğrenciler, diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha geleneksel tutum göstermektedir ($p<0,05$).

Sis Çelik ve arkadaşlarının “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliği Tutumlarının Belirlenmesi” başlıklı araştırmasında, sağlık bilimlerinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha eşitlikçi bulunmuştur

($p<0,05$). Aynı çalışmada fen bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumları, diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha geleneksel bulunmuştur ($p<0,05$) [113].

Yaşar'ın bir kamu üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm ile TCRTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrenciler, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutum göstermektedir [110].

5.3.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Mezun Oldukları Liseye Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları, genel olarak, Anadolu lisesi mezunlarında yüksektir ($p<0,05$). Bu ilişki Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutunda da görülmesine rağmen, istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde birçok çalışmada, bizim çalışmamızla uyumlu olarak, Anadolu liselerinden mezun olanların diğer lise türlerinden mezun olanlara göre eşitlikçi cinsiyet tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır [108-110, 113].

5.3.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Aile Tipine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve Erkek Cinsiyet Rolü dışında alt boyut puanları değerlendirildiğinde, parçalanmış ailesi olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutundaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$). Ölçekten alınan toplam puan açısından, geniş ailesi olan öğrencilerin tutumları diğer öğrencilere göre daha gelenekseldir ($p<0,05$).

Çelik Seyitoğlu ve arkadaşlarının İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptığı bir araştırmada, geniş aile içinde yetişen grup çekirdek aile ve parçalanmış ailede yetişenlere göre daha geleneksel tutuma sahiptir. Parçalanmış aile tipi olan öğrenciler diğerlerine göre daha eşitlikçi tutum göstermektedir ($p<0,05$) [107]. Türkmenoğlu'nun hemşirelik öğrenimi gören 301 üniversite öğrencisinde yaptığı araştırmada, çekirdek aile tipi olan öğrencilerin tutumları geniş aile tipi olan öğrencilere göre eşitlikçi bulunmuştur [109]. Bu sonuçlar bizim çalışmamızın sonuçlarıyla uyumludur.

Geniş ailede özellikle kadınlar aileye bağlılık, çocuk doğurma, evin ihtiyaçlarını karşılama gibi sorumlulukları nedeniyle geleneksel cinsiyet rollerini içselleştirmektedir. Özellikle evde büyükanne ve büyükbaba ile birlikte yaşayan çocukların, geleneksel cinsiyet rollerinden etkilendikleri de belirtilmektedir [108].

5.3.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Öğrenim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinden anne öğrenim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin tutumu diğerlerine göre eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Annesinin öğrenim düzeyi ilköğretim ve altı olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, annesi lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre gelenekseldir ($p<0,05$). Annenin öğrenim durumu yükseldikçe öğrencilerin tutumu eşitlikçi, azaldıkça geleneksel olmaktadır.

Çelik Seyitoğlu ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin, annesinin öğrenimi olmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) [107]. Türkmenoğlu'nun yaptığı çalışmada, annesinin öğrenim düzeyi lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin tutumu, anlamlı olarak diğer öğrencilere göre daha eşitlikçidir ($p<0,05$) [109]. Atış'ın "Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi" başlıklı çalışmada, annesi herhangi bir okul mezunu olan öğrencilerin tutumu anlamlı olarak diğer öğrencilere göre daha eşitlikçidir ($p<0,05$) [6]. Bu çalışmalar ile araştırmamızın sonuçları uyumludur.

5.3.7. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Anne Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinden annesi çalışanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, annesi çalışmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$).

Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde, lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan birçok çalışmada, anneleri çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumu benimsedikleri belirlenmiştir [38, 107, 109, 114-117]. Bu sonuçlar ile çalışmamızın sonuçları uyumlu olup, ekonomik özgürlüğü olan, evinin geçimi konusunda eşiyile eşit rolleri paylaşan kadınların çocuklarının daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

5.3.8. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Öğrenim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Baba öğrenim durumu lise ve üniversite olan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi, ilköğretim ve altı olanların tutumu geleneksel olarak bulunmuştur ($p<0,05$).

Aydın ve arkadaşlarının 217 üniversite öğrencisinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine tutumlarının baba öğrenim düzeyi değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, sadece Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, babası lise mezunu olan öğrencilerin tutumu babası ilköğretim ve ortaokul mezunu olan öğrencilerden daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$) [5].

5.3.9. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Baba Mesleğine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin baba mesleği ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çelik Seyitoğlu ve Atış'ın yaptığı iki ayrı çalışmada, öğrencilerin babalarının çalışma durumu ile toplumsal cinsiyet rolü tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$) [6, 107]. Bu çalışmaların sonuçları araştırmamızla uyumludur.

5.3.10. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ailelerinin Yaşadıkları Bölgelere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Ölçekten alınan toplam puan açısından, ailesi batıda yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi, ailesi doğuda yaşayan öğrencilerin tutumu geleneksel bulunmuştur ($p<0,05$).

TNSA 2013 çalışmasına katılan kadınlar arasında, doğu ve kuzeyde yaşayanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları diğer bölgelerde yaşayanlara göre daha gelenekseldir [20]. Türkmenoğlu'nun 301 hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencisinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin doğdukları ve en uzun süre yaşadıkları yere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları incelendiğinde, karadeniz/ batı/ orta Anadolu bölgelerinde yaşayanların tutumu, doğu ve güney bölgelerinde yaşayanlara göre daha eşitlikçi bulunmuştur. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) [109]. Bu çalışmaların sonuçları ile çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir. Bölgelere göre farklılık, anne babanın öğrenim durumu, çalışma durumu, aile tipi gibi faktörlerden etkilenmiş olabilir.

5.3.11. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ankara’da Kaldıkları Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren öğrencilerden tek başına evde ve arkadaşlarıyla evde yaşayanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, diğer öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). TCRTÖ puanları genel olarak değerlendirildiğinde, yurtdışı kalanların tutumu diğer öğrencilerin tutumuna göre daha gelenekseldir ($p<0,05$).

Zeyneloğlu’nun “Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları” başlıklı araştırmasında, çalışmamızla uyumlu olarak, tek başına/ arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Öğrenciler, ev içi sorumlulukları tek başlarına ya da birlikte yaşadığı arkadaşları ile paylaşarak üstlenmeleri nedeniyle cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi görüşleri benimsemiş olabilir. Aynı zamanda bu sonuç, öğrencilerin aile ortamında eşitlikçi tutum ve davranışları gözlemlemiş ve rol modeli olarak benimsemiş olduklarını da gösterebilir [108].

5.3.12. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Bireysel Gelir Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, “öğrenim kredisi ve özel bir kurumdan, dernekten burs alan” öğrencilerde diğerlerine göre eşitlikçi, “bir işte çalışan” öğrencilerde diğerlerine göre geleneksel bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinden haftalık harcama miktarı 50-250 TL arasında olan öğrencilerin tutumu, haftalık harcama miktarı 50 TL altı ve 250 TL üstü olan öğrencilere göre daha eşitlikçidir ($p<0,05$).

Aydın ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve ölçek toplam puanı açısından, ailelerinin aylık gelir miktarı 1300 TL’den düşük olan öğrencilerin tutumu, 1300 TL ve üzerinde olan öğrencilere göre daha eşitlikçi

bulunmuştur ($p<0,05$). Diğer alt boyutlarda ise ailelerinin aylık gelir miktarı ile öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$) [5].

5.3.13. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Üreme Sağlığı Bilgi Durumu ve Davranışına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

5.3.13.1. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Ergenlikte Yaşadıkları Cinsel Değişimleri Paylaşma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri biriyle paylaşan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, bu değişimleri biriyle paylaşmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, ergenlikte yaşadığı cinsel değişimleri kadın ebeveyniyle paylaşan öğrencilerin tutumu diğerlerine göre daha eşitlikçi, erkek ebeveyniyle paylaşan öğrencilerin tutumu daha geleneksel bulunmuştur ($p<0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin, ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri biriyle daha fazla paylaşabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, tutumun ve ergenlikte yaşanan değişimi paylaşma durumunun birbiriyle karşılıklı olarak ilişkili olduğu düşünülmektedir.

5.3.13.2. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Temel Eğitimde Cinsel Sağlık Eğitimi Alma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu açısından toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu değerlendirildiğinde, temel eğitimde cinsel sağlık eğitimi alan öğrencilerin tutumu almayan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Ölçekten alınan toplam

puan ve diğer dört alt boyut puanı açısından, temel eğitimde cinsel sağlık eğitimi alma durumu ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

5.3.13.3. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Bilme Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Gebeliği önleyici yöntemleri bilen yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, bu yöntemleri bilmeyen öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak bunun tersi de doğru olabilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler, gebeliği önleyici yöntemleri daha fazla öğrenmeye çalışıyor olabilir.

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, modern gebeliği önleyici yöntem bilgisi olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$).

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$).

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumlarının karşılıklı olarak birbiriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, modern gebeliği önleyici yöntemleri bilen ve kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçidir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip öğrencilerin daha fazla oranda modern gebeliği önleyici yöntemleri ve kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri öğrenmeye çalıştığı düşünülmektedir.

5.3.13.4. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemlere İlişkin Bilgileri Edinme Kaynaklarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynağı ailesi olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, diğerlerine göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,001$). Ayrıca, genel olarak, gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri cinsel sağlık eğitiminden edinen öğrencilerin tutumu diğerlerine göre daha gelenekseldir ($p<0,001$).

Gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri ailesinden edinen öğrencilerin tutumu daha eşitlikçidir. Ancak, kesitsel araştırmalarda neden sonuç ilişkisi daha zayıf olduğundan, bunun tersi de doğru olabilir. Buna göre, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri daha çok ailelerinden edindikleri düşünülmektedir.

5.3.13.5. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Gebeliği Önleyici Yöntemleri Kullanma Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, yöntem kullanmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Gebeliği önleyici yöntemlerden KOK ve takvim kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, kondom ve geri çekme kullanan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolüne sahip olanların doğurganlığın kontrolünde kadın yöntemlerini tercih ettiğini göstermektedir.

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, modern gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$).

Kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç, yine, kadının kontrolünde olan gebeliği önleyici yöntem kullanımının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Çalışma, kesitsel tipte olduğu için neden sonuç ilişkisi kurulamamaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile gebeliği önleyici yöntemleri kullanma durumlarının karşılıklı olarak birbiriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Şöyle ki, gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerin tutumu eşitlikçi olduğu gibi, eşitlikçi tutumu olan öğrenciler daha fazla oranda gebeliği önleyici yöntem kullanıyor olabilir. Modern gebeliği önleyici yöntemleri kullanan ve kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri kullanan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçidir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip öğrencilerin daha fazla oranda modern gebeliği önleyici yöntemleri ve kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri tercih ettikleri düşünülmektedir.

5.3.13.6. Araştırma Kapsamına Giren Yükseköğrenim Öğrencilerinin Cinsel Deneyim Durumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) Puanlarının Değerlendirilmesi

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, cinsel deneyimi olan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, cinsel deneyimi olmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi bulunmuştur ($p<0,05$). Ayrıca, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip öğrencilerin cinsel deneyim yaşama oranlarının, tutumu geleneksel olan öğrencilere göre daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, tutum ve cinsel deneyim durumu arasında karşılıklı bir ilişki olabilir.

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ilk cinsel deneyim yaşı yükseldikçe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları eşitlikçi yönde olmaktadır (Spearman Korelasyon Testi, $r=0,192$, $p<0,05$).

Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler, ilk cinsel deneyimi daha ileri yaşlarda yaşamayı tercih ediyor olabilir.

Ölçekten alınan toplam puan ve alt boyut puanları genel olarak değerlendirildiğinde, ilk cinsel deneyimini eşyle veya sevgilisiyle yaşayan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, ilk cinsel deneyimini seks işçisiyle yaşayan öğrencilere göre daha eşitlikçidir ($p<0,05$). Buna karşılık, toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi tutuma sahip öğrenciler ilk cinsel deneyimlerini eşleriyle veya sevgilileriyle yaşamayı tercih ediyor olabilir.

Literatürde öğrencilerin ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri paylaşma durumuna, temel eğitimde cinsel sağlık eğitimi alma durumuna, gebeliği önleyici yöntemleri bilme durumuna, gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynaklarına, gebeliği önleyici yöntemleri kullanma durumuna ve cinsel deneyim durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara benim araştırmalarım sonucunda rastlanmamıştır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Ankara Üniversitesi'nin seçilmiş fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 3. sınıf yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve ilişkili etmenleri saptamak amacıyla yürütülmüş olan bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Araştırma kapsamına giren yükseköğrenim öğrencilerinin ölçekten aldığı toplam puan ve beş alt boyut puanları incelendiğinde, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum gösterdikleri görülmektedir.

2. Yaşa göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum değişmektedir. Genel olarak, 25 yaşındaki öğrencilerin tutumu daha eşitlikçi, 22 yaşındakilerin tutumu daha gelenekseldir.

3. Cinsiyet, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu etkilemektedir. Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu geleneksel, kadınların eşitlikçidir.

4. Bölümler arasında, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum farklılık göstermektedir. Genel anlamda, Felsefe, Uluslararası İlişkiler ve Gazetecilik bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha eşitlikçi tutum göstermektedir. Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğrenim gören öğrenciler, diğer bölümlerde öğrenim görenlere göre daha geleneksel tutum göstermektedir.

5. Mezun olunan lise ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ilişkilidir. Anadolu lisesi mezunu yükseköğrenim öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum eşitlikçi, meslek/ teknik lise ve özel lise/ kolej mezunlarında gelenekseldir.

6. Aile tipi ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Geniş ailesi olan öğrencilerde tutum daha geleneksel, parçalanmış ailesi olanlarda daha eşitlikçidir.

7. Anne öğrenim durumu yükseldikçe, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi olmaktadır.

8. Annenin mesleği ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Annesi çalışmayan öğrencilerin tutumu geleneksel, annesi çalışan öğrencilerin tutumu eşitlikçidir.

9. Baba öğrenim durumu yükseldikçe, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi olmaktadır.

10. Babanın mesleği ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

11. Ailenin yaşadığı bölge ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Ailesi batıda yaşayan öğrencilerin tutumu daha eşitlikçi, doğuda yaşayan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

12. Ankara'da kalınan yer ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Tek başına evde ve arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, yurtdışı yaşayan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

13. Bireysel gelir durumu ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, öğrenim kredisi ve özel bir kurumdan, dernekten burs alan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, bir işte çalışan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Haftalık harcama miktarı 50-250 TL arasında olan öğrencilerin tutumu daha eşitlikçi, haftalık harcama miktarı 50 TL altı ve 250 TL üstü olan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

14. Üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu, karşılıklı olarak, birbiriyle ilişkilidir.

Ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri biriyle paylaşan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, paylaşmayan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin, ergenlikte yaşadıkları cinsel değişimleri daha fazla oranda paylaşmış olabilecekleri de düşünülmektedir.

- Ergenlikte yaşadığı cinsel değişimleri kadın ebeveyniyle paylaşan öğrencilerin tutumu diğerlerine göre daha eşitlikçi, erkek ebeveyniyle paylaşan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

- Temel eğitimde (ilköğretim/ lise) cinsel sağlık eğitimi alan öğrencilerin Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu açısından toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, eğitim almayan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

- Gebeliği önleyici yöntemleri bilen yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi, bu yöntemleri bilmeyen öğrencilerin tutumu gelenekseldir. Ancak bunun tersi de doğru olabilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler, gebeliği önleyici yöntemleri daha fazla öğrenmeye çalışıyor olabilir.

- Modern gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler, modern gebeliği önleyici yöntemleri daha fazla öğrenmeye çalışıyor olabilir.

- Kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, erkeklerin kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri bilen öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin kadınların kullandığı gebeliği önleyici yöntemleri daha fazla öğrenmeye çalıştığı da düşünülmektedir.

- Gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri edinme kaynağı ailesi olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu diğerlerine göre daha eşitlikçidir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgileri daha çok ailelerinden edindikleri düşünülmektedir.

- Gebeliği önleyici yöntem kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi, yöntem kullanmayan öğrencilerin tutumu gelenekseldir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin gebeliği önleyici yöntemleri daha çok kullandıkları düşünülmektedir.

- Kadının kontrolünde olan gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, erkeğin kontrolünde olan yöntemleri kullanan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir.

- Modern gebeliği önleyici yöntemleri kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, geleneksel gebeliği önleyici yöntemleri kullanan

öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrencilerin modern gebeliği önleyici yöntemleri daha çok kullandıkları düşünülmektedir.

- Cinsel deneyimi olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi, cinsel deneyimi olmayan öğrencilerin tutumu gelenekseldir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip öğrencilerin cinsel deneyim yaşama oranlarının, tutumu geleneksel olan öğrencilere göre daha fazla olduğu düşünülmektedir.

- İlk cinsel deneyim yaşı yükseldikçe, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları daha eşitlikçi olmaktadır. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler ilk cinsel deneyimlerini daha ileri yaşlarda yaşıyor olabilir.

- İlk cinsel deneyimini eşiyle veya sevgilisiyle yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu daha eşitlikçi, ilk cinsel deneyimini seks işçisiyle yaşayan öğrencilerin tutumu daha gelenekseldir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu eşitlikçi olan öğrenciler ilk cinsel deneyimlerini eşleriyle veya sevgilileriyle yaşamayı tercih ediyor olabilir.

Sonuç olarak, yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının araştırıldığı bu çalışmada, literatürde daha önce hiç araştırılmayan değişkenler çalışmaya alınmış ve literatüre katkı sağlanmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak, bugünün gençliği yarının yetişkini olan yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu eşitlikçi bir biçimde şekillendirmede önerilerimiz şunlardır:

1. Ebeveynlerin ve öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ve bakış açısı kazanmaları için eğitimler düzenlenmeli ve bu eğitimlere katılım sağlanmalıdır.

2. Öğrencilerin üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları karşılıklı olarak birbirlerinden etkilenmektedir. Bu nedenle, üreme sağlığı danışmanlığı almaları sağlanmalıdır.

3. Ülke çapında toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıracak önlemler geliştirilmeli ve bu önlemler ülkenin gelişmişlik düzeyini arttırmaya yönelik plan ve programlara dahil edilmelidir.

ÖZET

Ankara'da Bir Üniversitenin Bazı Fakültelerindeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler

Bu çalışma, Ankara Üniversitesi'nin seçilmiş fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve ilişkili etmenleri saptamak amacıyla yürütülen kesitsel bir çalışmadır.

Üniversite öğrencilerinin okudukları fakülte ve bölüme göre seçimleri üniversiteye giriş puan türleri (sayısal, eşit ağırlık, sözel) dikkate alınarak yapılmıştır. Öğrencilerin sınıf seçimi yapılırken, ayrılma ya da bölüm değiştirmelerin en az olduğu 3. sınıf tercih edilmiştir. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fen Fakültesi Kimya Bölümü, Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü ve Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümünde öğrenim gören 936 yükseköğrenim öğrencisinin tümü çalışmaya alınmıştır. Ancak, bu öğrencilerden 115'i ulaşılamama, araştırmaya katılmayı reddetme ve anket formundaki eksik veriler nedeni ile kapsam dışı bırakılmıştır. Böylelikle, araştırma kapsamına 821 yükseköğrenim öğrencisi girmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak iki form kullanılmıştır. Bunlar, 22 sorudan oluşan Genel Bilgi Anketi ve 38 ifade, beş boyuttan (Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü) oluşan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğidir (TCRTÖ). Verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) sürüm 11.5 paket programı ile yapılmıştır. İstatistiksel analizde Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Araştırma grubunda yaş, cinsiyet, bölüm, bitirilen lise, aile tipi, anne öğrenim durumu, annenin mesleği, baba öğrenim durumu, ailenin yaşadığı bölge, Ankara'da kalınan yer, bireysel gelir durumu, üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı değişkenleri ile TCRTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Araştırma grubunda babanın mesleği ile TCRTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç olarak, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları (TCRTÖ puan ortancası 164) saptanmıştır. Literatürde daha önce hiç araştırılmayan değişkenler çalışmaya alınmış ve literatüre katkı sağlanmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin üreme sağlığı bilgi durumu ve davranışı ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir. Yükseköğrenim öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi olması için bu konuda yapılacak çalışmalara ve eğitimlere ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, tutum, üniversite öğrencileri, üreme sağlığı davranışı

SUMMARY

Attitudes Towards Gender Roles of Students in Some Faculties of a University in Ankara and Related Factors

This study is a cross-sectional study to determine the gender role attitudes of third grade students in selected faculties and departments of Ankara University and to determine the related factors.

The choices according to the faculty and division that university students read were made by taking entrance grade types (numerical, equal weight, verbal) to the university. The class selection of the students were preferred to the third grade, which had the least number of departures or department changes. All of the 936 higher education students were all taken to work, who were studying in the Ankara University Faculty of Medicine, Faculty of Science Chemistry Department, Faculty of Engineering Computer Engineering Department, Faculty of Political Sciences International Relations Department, Faculty of Communication Journalism Department and Faculty of Language and History Geography Philosophy Department. However, 115 of these students were excluded due to could not be reached, refused to participate in the survey, and missing data on the questionnaire. Thus, 821 higher education students entered the scope of the research. Two forms were used as data collection tool in the research. These are the General Information Questionnaire consisting of 22 questions and the Gender Roles Attitude Scale (GRAS) consisting of 38 items and five dimensions (egalitarian gender roles, female gender roles, marriage gender roles, traditional gender roles and male gender roles. Statistical analyzes of the data were made with SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) version 11.5 package program. Mann Whitney U, Kruskal Wallis and Spearman Correlation Tests were used for statistical analysis.

In the research group, a statistically significant relationship was found between the two groups, which of the variables such as age, gender, department, completed high school, family type, education level of mother, occupation of mother, education level of father, living area of family, place of stay in Ankara, individual income status, reproductive health information status and behavior and the scores of GRAS. There was no statistically significant relationship between father's occupation and GRAS scores in the study group ($p>0,05$).

As a result, it has been found that students have an egalitarian grip on gender roles (GRAS median score of 164). Variables that were never researched in the literature were taken into the study and contributed to the literature. In this context, it is concluded that there is a relationship between students' reproductive health information status and behavior and attitudes towards gender roles. Proposals have been developed in line with the results of the research. For higher education students to be more equitable in their gender role attitudes, there is a need for work and training in this area.

Key Words: Gender, gender roles, attitude, university students, reproductive health behavior

KAYNAKLAR

- [1] Fişek NH. *Halk Sağlığına giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1983.
- [2] Gender, Equity and Human Rights.
<http://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/gender-definition/en/>
Erişim Tarihi: 18.01.2017.
- [3] Akın A. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*. 2007; 26: 2.
- [4] Bahar Özvarış Ş. Toplumsal cinsiyet, kadın ve sağlık. *Hacettepe Tıp Dergisi*. 2008; 39: 168-174.
- [5] Aydın M, Özen Bekar E, Yılmaz Gören Ş, Sungur MA. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2016; 16(1): 223-242.
- [6] Atış F. Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı. Adana, 2010.
- [7] Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L. Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2007; 26-38.
- [8] Dökmen YZ. *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. Ankara: Remzi Kitabevi, 2016.
- [9] Balkır ZG. Toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı. In: Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, eds. *Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM) 1. Kadın Avukatlar Kurultayı*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2012: 68-94.

[10] Akın A, Demirel S. Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*. 2003; 25(4): 73-82.

[11] World Health Organization. Definitions and Indicators in Family Planning, Maternal & Child Health and Reproductive Health. Reproductive, Maternal and Child Health European Regional Office, 1999.

[12] Akın A. *Dünya nüfusu ve kalkınma konferansı özet raporu*. Ankara: Sağlık Bakanlığı AÇS-AP Genel Müdürlüğü Yayını, 1994.

[13] Bahar Özvarış Ş, Esin Ertan A. Üreme sağlığında yaşam boyu yaklaşım. In: Akın A, eds. *Toplumsal Cinsiyet Sağlık ve Kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2003: 113-126.

[14] Bahar Özvarış Ş, Akın A. Üreme sağlığı. *Sağlık ve Toplum Dergisi*. 1998; 8(3-4): 23-26.

[15] Özcebe H. Cinsel Sağlık Eğitimi. 5. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi Kongre Kitabı. Ankara, 19-22 Nisan 2007: 126.

[16] Coşkun A. Gebelik ve Üreme Sağlığı Danışmanlığı. 5. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi Kongre Kitabı. Ankara, 19-22 Nisan 2007: 140-143.

[17] Akın A, Özcebe H. Kadın-Erkek Eşitsizliği ve Erkeklerin Üreme Sağlığına Katılımı. 3. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi Kongre Kitabı. Ankara, 20-23 Nisan 2003: 85-89.

[18] Akın A, Bahar Özvarış Ş. Üreme Sağlığına Giriş. T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Katılımcı Rehberi. Ankara, 2005.

[19] Türk Tabipleri Birliği, Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Sağlık Raporu, 2008.

[http://www.ttb.org.tr/en/index.php/tuem-haberler-blog/44-yeni-raporlar/945-](http://www.ttb.org.tr/en/index.php/tuem-haberler-blog/44-yeni-raporlar/945-qtuerkiyede-toplumsal-cinsiyet-kadn-ve-salkq-rapor)

[qtuerkiyede-toplumsal-cinsiyet-kadn-ve-salkq-rapor](http://www.ttb.org.tr/en/index.php/tuem-haberler-blog/44-yeni-raporlar/945-qtuerkiyede-toplumsal-cinsiyet-kadn-ve-salkq-rapor)

Erişim Tarihi: 18.01.2017.

- [20] Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlar. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013. Ankara, 2014.
- [21] Kızılaslan İ, Diktaş İÖ. The role of university education in changing the gender role perceptions of Turkish ELT Student Teachers. *International Online Journal of Educational Sciences*. 2011; 3(2): 510-525.
- [22] World Health Organization (WHO). "Gender and Health" Technical Paper. Geneva, 1998: 5-20.
- [23] Özyurda F. Toplumsal cinsiyet ve sağlık. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 3. Sınıf Halk Sağlığı Ders Notları. Ankara, 2015.
- [24] Sayer H. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Erkeklerin Katılımı. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara, 2011.
- [25] Saraç S. *Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve yansımaları*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları, 2013.
- [26] Akın A, Bahar Özvarış Ş. Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı ve sağlığa etkileri. In: Güler Ç, Akın L, eds. *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2012: 220-233.
- [27] Çınar L. Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. Ankara, 2008.
- [28] Damarlı Ö. Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Roller, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı. Ankara, 2006.
- [29] Çıtak A. Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı. Ankara, 2008.

- [30] Basow SA. *Gender stereotypes and roles*. California: Wadsworth Publishing, 1992.
- [31] Lindsey LL. *Gender roles a sociological perspective*. Washington DC: Pearson, 2010.
- [32] Staggenborg S. *Gender, family and social movements*. California: Pine Forge Press, 1998.
- [33] Yee M, Brown R. The development of gender differentiation in young children. *British Journal of Social Psychology*. 1994; 33(2): 183-196.
- [34] Smith CJ, Noll JA, Bryant JB. The effect of social context on gender selfconcept. *Sex Roles*. 1999; 40(5/6): 499-512.
- [35] Arslan S. Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Ankara, 2000.
- [36] Gümüş E. Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Ahlaki Gelişim Düzeyi ile Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. Erzurum, 2015.
- [37] European Communities. A Roadmap for Equality Between Women and Men 2006-2010. Belgium, 2006.
- [38] Öngen B, Aytaç S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*. 2013; 48(2): 1-18.
- [39] Seçgin F, Tural A. Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*. 2011; 6(4): 2446-2458.
- [40] Yogev ŞP. Ergenlerde Toplumsal Cinsiyetin Kazanılması Aile, Okul ve Arkadaş Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Ankara, 2006.

[41] Yağan Güder S, Güler Yıldız T. Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2016; 31(2): 424-446.

[42] Campenni CE. Gender stereotyping of children's toys: a comparison of parents and non parents. *Sex Roles*. 1999; 40: 121-138.

[43] Burt K, Scott J. Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*. 2002; 46(7/8): 239-245.

[44] Baykal S. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 1991; 1(2): 66-75.

[45] McHale SM, Crouter AC, Whitenon S. The family context of gender development in childhood and adolescence. *Social Development*. 2003; 12(1): 125-148.

[46] Duffy J, Warren K, Walsh W. Classroom interactions: gender of teacher, gender of student and classroom subject. *Sex Roles*. 2001; 45: 579-593.

[47] Bingöl O. Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 2014; 16 (1): 108-114.

[48] Şahiner G. Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Karşı Şiddetin Kadınların Üreme Sağlığına İlişkin Hizmetlerden Faydalanmasına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Bilim Dalı. Ankara, 2007.

[49] Kandiyoti D. *Cariyeler, bacılar, yurttaşlar kimlikler ve toplumsal dönüşümler*. İstanbul: Metis Yayıncılık, 2015.

[50] World Economic Forum (WEF). The Global Gender Gap Report 2015. Geneva, 2015.

[51] Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlar. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008. Ankara, 2009.

- [52] Pınar G, Taşkın L, Eroğlu K. Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*. 2008; 15(1): 47-57.
- [53] Vefikuluçay Yılmaz D, Zeyneloğlu S, Kocaöz S, Kısa S, Taşkın L, Eroğlu K. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2009; 6(1): 775-792.
- [54] Taşkın L. Uluslararası sözleşmeler ışığında kadının durumu. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2004; 8(2): 16-22.
- [55] Bakırcı K. İstanbul Sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*. 2015; 4: 133-204.
- [56] Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) Tanıtımı.
<http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/HuksamTanitimi.php>
Erişim Tarihi: 05.04.2017.
- [57] Akın A, Üner S, Aslan D, Esin Ç, Coşkun A. *Türkiye’de toplumsal cinsiyet ve sağlık*. Ankara: KSGM, HÜKSAM ve UNFPA Yayını, 2004.
- [58] T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013*. Ankara, 2008.
- [59] T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. *Türkiye’de Kadın*. Ankara, 2001.
- [60] T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. *Cumhuriyet’in 75. Yılında Türkiye’de Kadının Durumu*. Ankara, 1998.
- [61] Akın A. *Türkiye’de Kadın Sağlığının Dünü ve Bugünü*. 4. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Kongre Kitabı. Adana, 16-19 Ekim 2007: 85-91.
- [62] Şenol N, İsat C, Sayın A. *Avrupa birliğine giriş sürecini izleme programı-kadınlar ve erkekler için eşit fırsatlar: Türkiye*. İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi Sabancı Üniversitesi Yayını, 2004.

- [63] World Bank. Gender in Transition. Washington DC, 2002.
- [64] United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Reports 2014. New York, 2014.
- [65] United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 2016. Tablo 6: Human Development Index. New York, 2016.
- [66] United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 2016. Tablo 5: Gender Inequality Index. New York, 2016.
- [67] Akın A, Bahar Özvarış Ş. Dünyada ve Türkiye’de kadın sağlığının durumu. In: Güler Ç, Akın L, eds. *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2012: 210-219.
- [68] United Nations Department of Economic and Social Affairs Statistics Division. The World’s Women 2005 Progress in Statistics. New York: United Nations Publication, 2006.
- [69] United Nations Development Fund for Woman (UNIFEM). Progress of the World’s Women 2000. UNIFEM Biennial Report, 2000.
- [70] Türkiye Büyük Millet Meclisi Milletvekilleri Dağılımı. Cinsiyete Göre Dağılım. https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.dagilim
Erişim Tarihi 26.01.2017.
- [71] Esin MN, Öztürk N. Çalışma yaşamı ve kadın sağlığı. *Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*. 2005; 57: 38-42.
- [72] Russo NF, Pirlott A. Gender-based violence concepts, methods, and findings. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2006; 1087: 178-205.
- [73] Aktoprak M. Evli Kadınlar ve Eşlerinin Aile Planlamasına Yönelik Tutumları ve İlişkili Faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı. Konya, 2012.

[74] Akın A. Aile planlamasından üreme sağlığına geçiş. *Aktüel Tıp Dergisi*. 2001; 6(1): 4-8.

[75] Sert G. *Üreme haklarının yasal temelleri ve etik değerlendirme*. İstanbul: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, 2013.

[76] Devlet Planlama Teşkilatı. Nüfus, Demografi Yapısı, Göç Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara, 2001.

[77] Türmen T. Toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı. In: Akın A, eds. *Toplumsal Cinsiyet Sağlık ve Kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2003: 3-16.

[78] Tokuç B, Berberoğlu U, Saraçoğlu GV, Çelikkalp Ü. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişki, istemli düşükler ve kontraseptif kullanımı konusundaki görüşleri. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*. 2011; 9(3): 166-173.

[79] Şimşek H. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*. 2011; 25(2): 119-126.

[80] World Health Organization (WHO). Women Health.

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs334/en/> Erişim Tarihi: 19.01.2017.

[81] Pektaş İ, Bilge A. Ege Üniversitesi İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem alanlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2007; 8(14): 83-98.

[82] Karabulutlu Ö, Kılıç M. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2011; 14 (2): 39-45.

[83] Aslan E, Bektaş H, Başgöl Ş, Demir S, Vural PI. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki bilgi düzeyleri ve davranışları. *STED*. 2014; 23(5): 174-182.

[84] Tosun A. Atatürk Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Üreme Sağlığı Konusundaki Bilgi Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Erzurum, 1999.

[85] Akın A, Bahar Özvarış Ş. *Adolesanların/ gençlerin Cinsel ve Üreme Sağlığını Etkileyen Faktörler Projesi (Rapor)*. Ankara: HÜKSAM Yayınları, 2003.

[86] Karaca Bozkurt Ö. Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı (ICPD, 1994) Eylem Programı'nın Türkiye'de Uygulanan Sağlık Politikalarına Yansımalarının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İncelenmesi. Uzmanlık tezi. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara, 2011.

[87] Simbar M, Tehrani FR, Hashemi Z. Reproductive health knowledge, attitudes and practices of Iranian college students. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2005; 11(5/6): 888-897.

[88] Kaya F, Serin Ö, Genç A. Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2007; 6(6): 441-448.

[89] Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş, Algıer L, Öksüz E. Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Tıp Araştırmaları Dergisi*. 2009; 7(2): 105-113.

[90] Demren Ç. Ortadoğu'da ataerkillik ve erkeklik ilişkileri. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 2008; 32(2): 321-329.

[91] Özmete E, Zubaroğlu Yanardağ M. Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2016; 20(1): 91-107.

[92] Kepekçi E. (Hegemonik) Erkeklik eleştirisi ve feminizm birlikteliği mümkün mü? *Kadın Araştırmaları Dergisi*. 2012; 2(11): 59-86.

[93] Uçan G, Baydur H. Türk erkeklerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 2016; 47(I): 289-308.

- [94] Zeyneloğlu S, Terzioğlu F. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2011; 40: 409-420.
- [95] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). İstatistiklerle Aile 2015. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21523> Erişim Tarihi: 02.02.2017.
- [96] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). İstatistiklerle Kadın 2016. www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=24643 Erişim Tarihi: 14.03.2017.
- [97] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). İşgücü İstatistikleri Kasım 2016. www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=24624 Erişim Tarihi: 14.03.2017.
- [98] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Örgün Eğitim İstatistikleri. Cinsiyet ve Eğitim Seviyesine Göre Yükseköğretimde Öğrenci Sayıları. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018 Erişim Tarihi: 03.04.2017.
- [99] Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Aile Planlaması. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013. Ankara, 2014.
- [100] Repposi A, Araneda JM, Bustos L, Puente C, Rojas C. Sexual behavior and contraceptive practices among university students. *Rev Med Chil*. 1994; 122(1): 27-35.
- [101] Ersay AR, Tortumluoğlu G. Türkiye’de ergen ve gençlerde üreme sağlığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2006; 3(2): 1-13.
- [102] Özgüven İE. Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Öncesi Cinsel İlişki Konusundaki Tutum ve Değerleri. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı. Eskişehir, 10-12 Eylül 1997.
- [103] Bonierbale-branchereau M, Hontanx J, Boubli L. The sexual behavior of young French people. *Contracept Fertil Sex (Paris)*. 1987; 15(1): 61-67.

[104] Grunseit A, Richters J, Crawford J, Song A, Kippax S. Stability and change in sexual practices among first-year Australian university students (1990-1999). *Archives of Sexual Behavior*. 2005; 34(5): 557-568.

[105] Sprecher S, Hatfield E. Premarital sexual standards among U.S. college students: comparison with Russian and Japanese students. *Archives of Sexual Behaviour*. 1996; 25(3): 261-288.

[106] Şimşek Z, Koruk İ, Altındağ A. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin riskli sağlık davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni*. 2007; 26(3): 19-24.

[107] Çelik Seyitoğlu D, Güneş G, Gökçe A. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Medicine Science*. 2016; 5(1): 102-116.

[108] Zeyneloğlu S. Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı. Ankara, 2008.

[109] Türkmenoğlu MD. Hemşirelik Öğrenimi Gören Birinci ve Dördüncü Sınıf Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı. Mersin, 2015.

[110] Yaşar B. Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Kadın Sağlığı Hemşireliği Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Mersin, 2011.

[111] Çelik Bekleviç A. Bir Üniversite Hastanesi Araştırma Görevlilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği ve Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algısının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Zonguldak, 2013.

- [112] Kodan etinkaya S. Üniversite ğrencilerinin Şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*. 2013; 1(2): 21-43.
- [113] Sis elik A, Pasinlioğlu T, Tan G, Koyuncu H. niversite ğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *F.N. Hem. Derg.* 2013; 21(3): 181-186.
- [114] Baxter J, Kane EW. Dependence and independence: a cross-national analysis of gender inequality and gender attitudes. *Gender and Society*. 1995; 9(2): 193-215.
- [115] Crouter AC, Head MR, Bumpus MF, McHale SM. Household chores: under what conditions do mothers lean on daughter? *New Directions for Child and Adolescent Development*. 2001; 94: 23-42.
- [116] Moan P, Erickson MA, Dempster McClain D. Their mother's daughters? The intergenerational transmission of gender attitudes in a world of changing roles. *Journal of Marriage and Family*. 1997; 59: 281-293.
- [117] Panayotova E, Brayfield A. National context and gender ideology: attitudes toward women's employment in Hungary and the United States. *Gender and Society*. 1997; 11(5): 627-655.

EKLER

EK 1. Genel Bilgi Anketi

Değerli katılımcı, bu çalışma üniversite öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını belirlemek ve bununla ilişkili faktörleri saptamak amacıyla yapılmaktadır. Katılımınız gönüllülük ilkesine bağlıdır. Anket formunu isim belirtmeden doldurunuz. Toplanan veriler yalnızca bilimsel araştırma amaçlı kullanılacak, hiçbir kurum ya da şahısla paylaşılmayacaktır. Ankette, 22 sorudan oluşan “Genel Bilgi Anketi” ve ardından 38 sorudan oluşan “Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği” yer almaktadır. Katılımınız, çalışmam için çok değerlidir. Verdiğiniz emek ve zaman için çok teşekkür ederim.

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz: 1) Kadın 2) Erkek

3. Fakülte ve Bölüm:

- 1) Felsefe
- 2) Uluslararası İlişkiler
- 3) Gazetecilik
- 4) Kimya
- 5) Bilgisayar Mühendisliği
- 6) Tıp

4. Bitirdiğiniz Lise

- 1) Fen Lisesi
- 2) Anadolu Lisesi
- 3) Düz Lise
- 4) Meslek- Teknik Lise
- 5) Özel Lise/ Kolej

5. Aile tipiniz hangisine uygundur?

- 1) Çekirdek Aile (Anne-baba ve/veya çocukların birlikte yaşadığı aile)
- 2) Geniş Aile (Büyükanne ve/veya büyükbaba ve/veya akrabaların birlikte yaşadığı aile)
- 3) Parçalanmış Aile (Anne-baba ayrı veya sağ değil)

6. Annenizin öğrenim durumu nedir?

- 1) İlköğretim ve altı
- 2) Lise mezunu
- 3) Üniversite/ Yüksekokul mezunu

7. Annenizin mesleği nedir?

8. Babanızın öğrenim durumu nedir?

- 1) İlköğretim ve altı
- 2) Lise mezunu
- 3) Üniversite/ Yüksekokul mezunu

9. Babanızın mesleği nedir?

10. Ailenizin yaşadığı ilin ismini ve trafik kodunu yazınız.

11. Ankara'da kaldığınız yeri işaretleyiniz.

- 1) Ailemle evde kalıyorum
- 2) Tek başıma evde kalıyorum
- 3) Arkadaşlarla evde kalıyorum
- 4) Özel yurttta kalıyorum
- 5) Devlet yurdunda kalıyorum
- 6) Akrabalarımın evinde kalıyorum

12. Eğitim desteği durumunuz hangisine uygundur?

- 1) Eğitim desteği almıyorum
- 2) Karşılıksız devlet bursu alıyorum
- 3) Öğrenim kredisi alıyorum
- 4) Özel bir kurumdan, dernekten burs alıyorum
- 5) Çalışıyorum

19. Aşağıda sıralanan Gebeliği Önleyici Yöntemlerden en sık kullandığınız yöntemi işaretleyiniz.

19-1. Doğum Kontrol Hapı (Gebeliği Önleyici Haplar)	
19-2. Kondom (Kaput, Kılıf, Prezervatif)	
19-3. Gebeliği Önleyici İğneler (Aylık, Üç aylık)	
19-4. Gebeliği Önleyici Deri Altı Kapsülleri	
19-5. Diyafram	
19-6. Spermisitler (Hazneye konulan hap, jel gibi)	
19-7. Rahim İçi Araç (Spiral)	
19-8. Geri Çekme (Dışarı Boşalma)	
19-9. Takvim Yöntemi	
19-10. Ertesi Gün Hapı	

20. Cinsel deneyim yaşadınız mı? 1) Evet 2) Hayır

21. Soru 20'ye cevabınız evetse, ilk cinsel deneyiminizi kaç yaşında yaşadınız?

22. Soru 20'ye cevabınız evetse, ilk cinsel deneyiminizi kiminle yaşadınız?

EK 2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Değerli katılımcı, aşağıdaki ölçek Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Ölçekteki ifadeleri sizin düşünce ve görüşünüze uygun olup olmadığına göre “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum” sütunlarının altına X işareti koyarak işaretleyiniz.

Çalışmama verdiğiniz destek için şimdiden teşekkür ederim.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK 3. Etik Kurul İzin Yazısı

GİZLİ
T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Ankara

Sayı : 85434274-050.04.04 / 64823
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

19 Kasım 2015

Sayın Özlem Salman
Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

İlgi: 02/07/2015 tarihli başvurunuz.

“Ankara’da Bazı Üniversitelerdeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili İfadeler” başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Etik Kurulunun 12/11/2015 tarihli toplantısında alınan 20/314 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr.Kasım KARAKÜTÜK
Rektör V.

EKLER:

- 1- Karar Örneği (3 adet)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 12/11/2015

Toplantı Sayısı : 20

Karar Sayısı : 314

314- Üniversitemiz Tıp Fakültesi araştırma görevlilerinden Özlem Salman'ın "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı çalışması ile ilgili 02/07/2015 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Üniversitemiz Tıp Fakültesi araştırma görevlilerinden **Özlem Salman**'ın "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı çalışmasının, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
12/11/2015

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK 4. Araştırma Kapsamındaki Fakültelerden Alınan İdari İzin Yazıları

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 93984376-044/E.57973
Konu : 98056 Dr.Özlem SALMAN'ın Anket
Uygulaması

04.12.2015

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25.11.2015 tarihli ve 70649611-010.09[010.99]/E.56052 sayılı yazınız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlilerinden Dr. Özlem SALMAN'ın öğretim üyelerinizden Prof.Dr.Ferda ÖZYURDA Danışmanlığında yürüteceği "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Bazı Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı tez çalışması ile ilgili anket uygulamasını Fakültemizde yapmaları Dekanlığımızca uygun görülmüştür. Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

e-İmzalıdır

PROF. DR.A. MURAT AKSOY
Dekan Yardımcısı

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Kızılay Sokak Blok-001 06100 Sıhhiye / Altındağ / Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 595 82 01 Belge Geçer No: 0312 310 63 70
e-posta: yazi@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için:Ebru CAN
Memur
Telefon No:(312) 595 82 01

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 93984376-044/E.59382
Konu : 98056 Dr.Özlem SALMAN'ın Anket
Uygulaması

17.12.2015

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 04.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.57973 sayılı yazımız.
b) 10.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.58725 sayılı yazımız.
c) 25.11.2015 tarihli ve 70649611-010.09[010.99]/E.56052 sayılı yazımız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlilerinden Dr. Özlem SALMAN'ın öğretim üyelerinizden Prof.Dr.Ferda ÖZYURDA Danışmanlığında yürüteceği "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Bazı Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı tez çalışması ile ilgili anket uygulamasını aşağıda isimleri yazılı Üniversitemiz Fakültelerinde yapmasının uygun görüldüğü hakkında alınan yazılar ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

-Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
-Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

e-ımalıdır

PROF. DR.A. MURAT AKSOY
Dekan Yardımcısı

Ek :

- 1 - Yazı ve eki (2 sayfa)
- 2 - Yazı (1 sayfa)

Özlem Salman
Özyurda

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Kızılay Sokak Blok-001 06100 Sıhhiye / Altındağ / Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 595 82 01 Belge Geçer No: 0312 310 63 70
e-posta: yazi@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için:Ebru CAN
Memur
Telefon No:(312) 595 82 01

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 93984376-044/E.60561
Konu : 98056 Dr.Özlem SALMAN'ın Anket
Uygulaması

21.12.2015

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 04.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.57973 sayılı yazımız.
b) 10.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.58725 sayılı yazımız.
c) 17.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.60031 sayılı yazımız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlilerinden Dr.Özlem SALMAN'ın öğretim üyelerinizden Prof.Dr.Ferda ÖZYURDA Danışmanlığında yürüteceği "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Bazı Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı tez çalışması ile ilgili anket uygulamasını ilgili birimde yapmasının uygun görüldüğü hakkında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanlığı'ndan alınan yazı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

e-imzalıdır

PROF. DR.A. MURAT AKSOY
Dekan Yardımcısı

Ek : Yazı (1 sayfa)

Dr. Özlem Salman

9

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Kızılay Sokak Blok-001 06100 Sıhhiye / Altındağ / Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 595 82 01 Belge Geçer No: 0312 310 63 70
e-posta: yazi@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: Gamze ÇELİK
Memur
Telefon No:(312) 595 82 01

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı
Felsefe Bölümü

Sayı : 47778987-044/E.209
Konu : Arş.Gör.Dr.Özlem SALMAN'ın Anket
Uygulama talebi hk.

07.01.2016

TIP FAKÜLTESİ
HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Bölümü Araştırma Görevlisi Dr.Özlem SALMAN'ın Felsefe Bölümü 3.sınıf öğrencilerine anket uygulama talebi uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

 e-imzalıdır

Prof.Dr. Erdal CENGİZ
Bölüm Başkanı

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Atatürk Bulvarı No:45 06100 Sıhhiye/ANKARA
Tlf.No.:312 3103280 Belge Geçer No:312 3105713 Bölüm Bşk. 1228 Bölüm Sekr:
Y.GENÇTÜRK 1254
e-posta: dtcf@ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için:Yakup GENÇTÜRK
Sekreter
Telefon No:(312) 310 32 80-1254

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 93984376-044/E.2191

14.01.2016

Konu : 31-98056 Dr.Özlem SALMAN'ın Anket
Uygulaması

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21.12.2015 tarihli ve 93984376-044/E.60561 sayılı yazımız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlilerinden Dr.Özlem SALMAN'ın öğretim üyelerinizden Prof.Dr.Ferda ÖZYURDA Danışmanlığında yürüteceği "Ankara'da Bazı Üniversitelerdeki Bazı Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler" başlıklı tez çalışması ile ilgili anket uygulamasını ilgili birimde yapmasının uygun görüldüğü hakkında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Dekanlığı'ndan alınan yazı ilişikte sunulmuştur.
Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

 e-izmalıdır

Prof.Dr. GÜLFEM ELİF ÇELİK
Dekan Yardımcısı

Ek : Yazı (1 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Kızılay Sokak Blok-001 06100 Sıhhiye / Altındağ / Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 595 82 01 Belge Geçer No: 0312 310 63 70
e-posta: yazi@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için:Esra TOPÇUOĞLU
MEMUR
Telefon No:(312) 595 82 01

